

Scenarios of Change in the UN Security Council; Emphasizing the Approach of the US and the Possible Consequences for the Islamic Republic of Iran

Farhad Nazarizadeh

Assistant Professor, Department of
Technology and Strategy, Malek Ashtar
University of Technology, Tehran, Iran.

Ruhollah Maleki Azin Abadi*

PhD, Department of International
Relations, University of Tehran, Tehran,
Iran.

Abstract

After a relatively peaceful period, it seems that a new period has emerged in the life cycle of the Security Council with the selfish, ambitious and unilateral behavior of the United States. From the Americans point of view, international institutions and especially important structures such as the Security Council are supported and accepted as long as the interests of the United States are secured in them. With this approach and while in the new multipolar world, there are some gaps between the opinion of the United States and the other powers that are members of the Security Council and the member countries of the General Assembly, it seems that the United States is making new arrangements. Considering the unclear perspective of the structure of the Security Council and the approach of the United States and the international community in this regard, the main question of this research is what will be the consequences of reforming the structure of the United Nations Security Council in the framework of the national interests of the United States of America for the Islamic Republic of Iran? In response to this question, this research examines all possible scenarios and their consequences for the Islamic Republic of Iran with the aim of foresight and using Peter Schwartz's scenario writing method.

Although in the past, the United States has a desire to make changes in the United Nations, but based on the current evidence, the United States is trying to pursue its goals and interests through the reforms of the Secretary General and with a justified appearance, from the reforms of the Security Council and the United Nations. In this framework, America's goal is to increase its influence and reduce the opposition power in this council. Based on the trends and considering the many variables and various obstacles to the implementation of any changes and reforms, the "scenario of the continuation of the status quo" can be the most likely scenario for the Security

* Corresponding Author: R.malaki@ut.ac.ir

How to Cite: Nazarizadeh, F., & Maleki Azin Abadi, R. (2024). Scenarios of Change in the UN Security Council; Emphasizing the Approach of the US and the Possible Consequences for the Islamic Republic of Iran. *Research on Global Relations*, 1(1), 155-199. doi: 10.22054/jrgr.2023.59831.1011

Council. This is definitely not the desired scenario of the United States, and basically for this reason, it has fueled the discussion of reforms and pursues this issue at the highest level of its government and interaction with countries. So it seems that another possible scenario is "Distributed Security Council". In this scenario, the main goal of the United States is to increase the influence of its own and allied countries, and to reduce the power of opposing countries (especially Russia and China). As discussed in the analysis of the national security strategy documents of the United States of America, in a broad and strategic effort, this country is trying to rebuild the existing key institutions or create new institutions in order to manage the world in accordance with the new era and the future perspective. . It is in this framework that Trump's reforms find their role. But the question here is what is America's strategy and Biden's plan in this regard? Probably, the United States has prepared plans like this in the form of the UN reform plan - the generalities of which were approved by the majority of countries.

The general plan of the United States is a "behind-the-scenes strategy." For this purpose, the United States seeks to assemble a creative legal, institutional and political solution to circumvent Russia and China. By obtaining the support of at least two-thirds of the members of the General Assembly, legitimizing the use of military force beyond the current structure of the Council, attracting the opinion of the G20 members to the reforms, including its aligned members in the Security Council and limiting the veto, the United States seeks to Practically, the guidance and leadership of the council gained security. Probably part of the US plan is to convert the current "free veto". The hidden goal of this plan is to weaken the current decision-making process through future "reforms" and finally remove the "free veto", which means that this tool will be removed from the hands of Russia and China. To achieve this, the United States may raise a greater number of related and unrelated issues in the Security Council to highlight the inefficiency of the Security Council and challenge it. Creating a heavy workload and intensifying the mentality that the council with its current structure and members cannot provide its basic responsibility in the field of security is one of the goals of such a possible action. Another possible measure is to reduce financial support from the United Nations and the Security Council. This action is a practical threat that, in addition to creating real pressure, will also create the right psychological atmosphere to advance America's plan: a) Facilitate the entry of countries targeted by America, which also have adequate financial capacity to support. b) Imposing the share of financial support from other countries on the shoulders of newly arrived countries, which is the use of the motivation of these countries and at the same time can attract the support of other members of the United Nations in support of this plan. Part of America's plan may be to maneuver around the lack of council members and look for replacement or new members. In this framework, a 25-member Security Council is possible with the increase of fixed seats to 10 members and the increase of non-fixed seats to 15 members. There are many considerations in the selection of these

members, but options such as Japan, Germany, Brazil, India and even Jordan are more fortunate and they are countries that happen to be under the influence of America and have a lot of alignment with this country. As mentioned, various scenarios regarding the future of the UN Security Council can be imagined, some of which seem more likely, but at the same time, from the point of view of national interests, less likely scenarios should not be ignored.

Therefore, considering each of imagined scenarios, it is necessary to analyze the consequences and prepare the necessary measures. Also, in front of the alternative situations of the future, it is possible to design the scenarios of the confrontation accordingly, which, of course, requires the participation of thinkers, experts and politicians. All this, some joint activities and special measures can be prepared according to the total of scenarios or possible and desired scenarios, some of which were mentioned in the previous sections and the general summary. It is shown below. According to the space drawn, it can be seen that compared to the current situation, nine of the thirteen possible scenarios lead to the aggravation of the conditions against J.A. Iran tends at the same time, some of these scenarios include some more room for diplomatic maneuvering and practical action. In contrast to the three scenarios, the message of a better situation for J.A. Iran, of course, is considered one of the less likely scenarios. As a summary, according to the drawn space of Security Council change scenarios, it is possible to display the actions and the general way of facing each category of scenarios in the form of the following figure.

Keywords: United Nations Security Council, United States of America, Multipolar world, Islamic Republic of Iran, Futures Studies.

سناریوهای تغییر در شورای امنیت سازمان ملل متحد؛ با تأکید بر رویکرد ایالات متحده آمریکا و پیامدهای احتمالی برای جمهوری اسلامی ایران

فرهاد نظریزاده

استادیار فناوری و راهبرد، دانشگاه صنعتی مالک اشتر، تهران، ایران.

روح‌اله ملکی عزین آبادی *

دکتری روابط بین‌الملل دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

پس از یک دوره نسبتاً آرام، به نظر می‌رسد با جهت‌گیری کاسب‌کارانه، بلند پروازانه و رفتار جسورانه آمریکا، دوره جدیدی در چرخه عمر شورای امنیت به وجود آمده است. از نظر آمریکایی‌ها، نهادهای بین‌المللی و به‌خصوص ساختارهای مهمی همچون شورای امنیت تا وقتی مورد حمایت و مقبولیت قرار دارند که منافع آمریکا در آن‌ها تأمین شود. با این رویکرد و درحالی‌که در دنیای چندقطبی جدید، تا حدودی شکاف‌هایی میان رأی و نظر آمریکا و سایر قدرت‌های عضو شورا و کشورهای عضو مجمع عمومی مشاهده می‌شود، به نظر می‌رسد آمریکا به دنبال تمهیداتی جدید است تا منافع خود را بهتر تأمین کند. تهیه و تدوین طرح برای اصلاح شورای امنیت یکی از مهم‌ترین راهکارهایی است که آمریکا آن را دنبال می‌کند. با توجه به روشن نبودن دورنمای ساختار شورای امنیت و رویکرد آمریکا و جامعه جهانی در این خصوص، سؤال اصلی این پژوهش آن است که اصلاح ساختار شورای امنیت سازمان ملل متحد در چارچوب منافع ملی ایالات متحده آمریکا، چه پیامدهایی را برای جمهوری اسلامی ایران به دنبال خواهد داشت؟ در پاسخ به این سؤال، این پژوهش، باهدف آینده‌نگاری و با بهره‌گیری از روش سناریونویسی پتر شوارتز، تمامی سناریوهای محتمل و پیامدهای آن برای جمهوری اسلامی ایران را مورد بررسی قرار می‌دهد.

واژگان کلیدی: شورای امنیت سازمان ملل متحد، ایالات متحده آمریکا، دنیای چندقطبی، جمهوری اسلامی ایران، آینده‌پژوهی.

مقدمه

شورای امنیت قدرتمندترین ارگان سازمان ملل متحد است که مسئولیت اصلی آن حفظ صلح و امنیت بین‌المللی است. نویسندگان منشور ملل متحد به دنبال ایجاد سازوکاری بودند که بتواند از وقوع جنگ جهانی دیگری جلوگیری کند؛ بنابراین در تدوین این سند بسیار مهم و به‌منظور حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، شورای امنیت به وجود آمد و اقتدار گسترده‌ای برای آن در نظر گرفته شده است. صدور مجوزهای تنبیهی در یک بحران یا درگیری بین‌المللی از جمله اختیار استفاده از مجازات سیاسی و اقتصادی و حتی به‌کارگیری نیروی نظامی به شورای امنیت واگذار شده است. ماده ۲۵ منشور ملل متحد اعضای این سازمان را ملزم به پذیرش و اجرای تصمیمات شورای امنیت مطابق با منشور این سازمان می‌کند. در این تعهد یک نکته مهم وجود دارد و آن اینکه شورای امنیت، در انجام مسئولیت‌های خود بایستی به قوانین بین‌المللی و اصول منشور سازمان ملل متعهد باشد. با در نظر گرفتن تاریخچه و عملکرد شورای امنیت، انتقادهای زیادی در مورد روند تصمیم‌گیری این شورا از حیث پایبندی به حقوق بین‌الملل و اصول منشور، وجود دارد. علاوه بر این، ساختار بسته و غیر دموکراتیک شورا همواره مورد انتقاد گروه‌های بسیاری از کشورها قرار داشته است. برخورداری پنج عضو دائم شورای امنیت از حق وتو از موارد دیگر انتقاد علیه شورای امنیت بوده است. هرچند که مدافعان حق وتو معتقدند که این حق علی‌رغم تبعیض‌آمیز بودن، در عمل کارکرد مناسبی داشته است و بودن آن بیشتر از فقدان آن، به حفظ صلح و امنیت بین‌المللی کمک کرده است. در بسیاری از موارد این ایراد وجود دارد که شورای امنیت در تصمیمات خود به‌گونه‌ای عمل کرده است که از حقوق بین‌الملل و اصول منشور فراتر رفته است. بنابراین، این اتفاق نظر بین اعضای سازمان ملل متحد وجود دارد که شورای امنیت در مسیر انجام وظایف قانونی خود دارای تحولاتی بوده که اجرای وظایف اصلی آن را تحت تأثیر قرار داده است و تأثیرات آن در مسائلی همچون بحران بوسنی و هرزگوین، بحران انسانی در سومالی، بحران کوزوو، بحران عراق، بحران افغانستان، بحران سوریه، بحران یمن، بحران اوکراین و ... را می‌توان به‌وضوح مشاهده کرد. در این راستا، درحالی که حاضر

اقدامات متعددی در بین اعضای سازمان ملل متحد برای انجام اصلاحات در شورای امنیت در حال انجام است؛ البته در بین کشورهای پیگیری کننده اصلاحات در شورای امنیت نیز دیدگاه‌های گوناگونی وجود دارد و این مسئله، بررسی سناریوهای تغییر در شورای امنیت سازمان ملل متحد را بسیار حائز اهمیت می‌سازد. از سوی دیگر با توجه به پرونده هسته‌ای ایران، پیامدهای هر یک از این سناریوها می‌تواند به شدت منافع ملی جمهوری اسلامی ایران را متأثر سازد.

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، جزء تحقیق‌های اکتشافی با رویکرد آینده نگارانه است که به روش سناریونویسی نگاشته شده است. سناریو انواع مختلفی دارد و سناریو پردازی با رویکردها^۲ و به روش‌های گوناگونی^۳ قابل انجام است. دو مورد از رایج‌ترین شیوه‌های سناریو پردازی عبارت است از:

- سناریوهای حدی: در این روش، بدو موضوع محوری تعیین و روندهای کلیدی شناسایی می‌شود و در ادامه، از منظر کاربر و منافع وی، حالت‌های حدی روندها در قالب طیف وضعیت‌های بسیار خوب تا بسیار بد در نظر گرفته می‌شود. به این ترتیب، سناریوهای فاجعه، بدبود، ادامه وضع جاری، بهبود و معجزه تعریف می‌گردند. این روش، عمومی است و می‌تواند تقریباً در هر زمینه‌ای به کار گرفته شود.

- تحلیل روند و عدم قطعیت‌های کلیدی: در این روش، بعد از تعیین موضوع محوری، روندهای اصلی که آینده را شکل می‌دهند شناسایی شده و در ادامه، عوامل تأثیرگذار و عدم قطعیت‌های پیش‌روی این روندها به شیوه خبره محور و یا شیوه‌های دیگر احصا می‌شود. این روش با در نظر گرفتن روندها و عدم قطعیت‌ها، سناریوهای واقعی‌تری را ترسیم می‌کند و می‌تواند حاوی ابعاد دقیق‌تری باشد.

۱. به عنوان مثال انواع سناریوهای کیفی-کمی؛ سناریوهای قیاسی-استقرایی؛ سناریوهای بیرونی-درونی؛ و غیره.

۲. به عنوان مثال رویکرد شهودی، رویکرد تحلیل تأثیر روند، رویکرد تأثیر برگذر و غیره.

۳. به عنوان مثال روش خبره محور، روش مشارکتی، روش سازمانی، و یا روش شبکه جهانی کسب و کار و غیره.

به نظر می‌رسد در این پژوهش، روش دوم مناسب‌تر باشد و مطالب تهیه‌شده می‌تواند از سناریو پردازی در این زمینه پشتیبانی لازم را به عمل آورد. بنابراین، در این پژوهش از روش سناریونویسی شوارتز بهره گرفته می‌شود. شوارتز در کتاب خود با عنوان (هنر دورنگری) هشت گام را برای سناریونویسی ترسیم می‌کند:

- گام اول: شناسایی موضوعات و تصمیمات اساسی
- گام دوم: فهرست کردن عوامل و نیروهای کلیدی موجود در محیط پیرامونی
- گام سوم: فهرست کردن نیروهای پشران شکل‌دهنده به نیروهای کلیدی گام دوم
- گام پنجم: انتخاب منطق‌های سناریو
- گام ششم: ارائه شرح تفصیلی از سناریو
- گام هفتم: بررسی نسبت تصمیمات با سناریوها
- گام هشتم: انتخاب شاخص‌ها و راهنماهای اساسی (شوارتز، ۱۳۹۱: ۵۹-۷۴)

۱. مدل‌های اصلاحی و تغییرات پیشنهادی کشورها

سازمان ملل متحد به‌عنوان تنها سازمان بین‌المللی فراگیر، متولی حفظ صلح و امنیت است و در این بین شورای امنیت سازمان ملل^۱ به‌عنوان مهم‌ترین رکن وظیفه اولیه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را بر عهده دارد. این شورا به‌عنوان یکی از ارکان اصلی سازمان ملل متحد نخستین جلسه خود را در ۱۷ ژانویه ۱۹۴۶ در کلیسای «وست مینستر» لندن برگزار کرد و تاکنون به‌طور مستمر به کار خود ادامه داده است. طبق منشور ملل متحد، سازمان ملل متحد برای حفظ نسل‌های آینده از بلای جنگ بنیان‌گذاری شد؛ از این رو، این سازمان، حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را اولین هدف خود می‌داند. اعضای سازمان ملل متحد طبق ماده ۲۴ منشور، این امر مهم را به شورای امنیت سازمان ملل متحد - متشکل از پنج قدرت بزرگ - واگذار نموده^۲ و موافقت کرده‌اند که این اعضای دائم در اجرای وظایفی که به‌موجب این مسئولیت بر عهده دارند، از طرف سایرین اقدام کنند. بر اساس منشور سازمان ملل متحد،

1. United Nations Security Council (UNSC)

۲. بر اساس اختیارات ویژه مندرج در فصول ۶، ۷، ۸ و ۱۲.

حیطه قدرت شورای امنیت شامل اعزام نیروهای پاسدار صلح، تصویب تحریم‌های بین‌المللی و اعطای اجازه استفاده از نیروی نظامی علیه کشورهای متخاصم است. تصمیم‌های این شورا به صورت قطعنامه‌های شورای امنیت اعلام می‌شود. شورای امنیت پنج عضو دائم (آمریکا، روسیه، فرانسه، انگلیس، چین) داشته و ده کرسی (عضو) انتخابی موقت دارد. پنج عضو دائم این شورا در تصمیم‌ها و رأی‌گیری‌های شورا حق وتو دارند. ریاست شورای امنیت نوبتی است (به ترتیب الفبای انگلیسی) و طول مدت ریاست یک ماه است. تصمیمات مهم شورا به طور کلی با رأی اکثریت (۹ رأی از ۱۵ رأی) است، مشروط بر آن که هیچ کدام از اعضای دائم با آن مخالفت نکنند.

بدین ترتیب، از دیدگاه جامعه بین‌المللی، اعضای دائم شورای امنیت «عملیات مراقبت از صلح» را به عنوان ابزاری برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی استفاده می‌کنند (سجادپور و آقامحمدی، ۱۳۹۴). شورای امنیت سازمان ملل متحد، با توجه به نقش و جایگاهی که دارد، توانسته است در مسائل مهم جهانی ورود کرده و آثار مهمی از خود برجای گذارد (فاخری و عظیمی، ۱۳۹۲). البته این شورا تاکنون رویکردهای متفاوتی در ایفای نقش خود داشته است (امینی‌نیا، ۱۳۸۹). گرچه سازمان ملل همچنان بر صلح و امنیت تمرکز خواهد داشت، ولی برخی معتقدند که از ۲۰۱۱ به دلیل ناتوانی شورای امنیت در مسائل سوریه و شمال آفریقا، به عنوان نهاد خط مقدم بین‌المللی چندوجهی محل تردید است. در راستای تحقق مأموریت، مهم‌ترین مشکل این نهاد، قابلیت مواجهه با تهدیدات ۱ و ابزارهای در اختیار این نهاد است. به نحوی که بعضاً سازمان‌های منطقه‌ای نقش مهم‌تری در این زمینه‌ها ایفا می‌کنند (Charron, 2016: 11).

بنابراین، ساختار شورای امنیت با انتقادات بسیاری از کشورها روبه‌رو شده است و ترکیب فعلی آن مطلوب اکثر کشورهای جهان نیست. با وجود اتفاق نظر برای انجام اصلاحات در شورای امنیت، به دلیل شرایط، ویژگی‌ها و منافع متفاوت، گروه‌های مختلف طرح‌های گوناگونی ارائه داده‌اند (آقایی و قاسمی، ۱۳۹۲) که تا ۵۰ مورد نیز می‌رسد (Niemetz, ۲۰۱۷).

281:2013). بیشترین تغییراتی که در خصوص شورای امنیت مورد توجه و تأکید کشورها واقع شده، اصلاح شیوه کار آن، حذف حق وتو، افزایش تعداد اعضا است.

- بیشتر کشورها معتقدند که شورای امنیت نماینده همه اعضای سازمان ملل نیست و نمایندگی عادلانه در آن رعایت نشده است. در این خصوص بحث‌های زیادی صورت گرفته ولی در مجموع، بیشتر کشورها خواهان افزایش تعداد اعضای شورا در سقف ۱۹ تا ۲۵ عضو شده‌اند.

- پیشنهاد شده است که هر یک از قاره‌های آمریکا، آفریقا، آسیا، اروپا شش کشور (بعضاً به عنوان عضو دائم و بدون حق وتو و یا به عنوان عضو چرخشی) در این شورا حضور داشته باشند.^۱

- کشورهایی که بیش از دیگران خواستار کرسی‌های دائمی شورای امنیت شده‌اند، عبارت‌اند از برزیل (به اعتبار این که بزرگ‌ترین کشور آمریکای جنوبی و تأمین‌کننده عمده نیروهای حافظ صلح سازمان ملل است)، آلمان (به اعتبار این که سومین تأمین‌کننده عمده منابع مالی سازمان ملل است)، هند (به اعتبار این که بزرگ‌ترین دموکراسی جهان و تأمین‌کننده عمده نیروهای حافظ صلح سازمان ملل است) و ژاپن (به اعتبار این که دومین تأمین‌کننده عمده منابع مالی سازمان ملل است).

- سازمان کنفرانس اسلامی، آفریقایی‌ها و کشورهای عضو جنبش غیرمتعهدها هم خواستار کرسی‌هایی دائم در شورای امنیت هستند.

- پیشنهاد دیگری در این خصوص از سوی ایتالیا ارائه شده مبنی بر این که فرانسه و انگلیس از عضویت دائمی کنار گذاشته شده و به جای آن‌ها اتحادیه اروپا جایگزین شود.

- جمهوری اسلامی ایران با ساختار فعلی شورا موافق نیست. رهبری معظم انقلاب در سخنرانی افتتاحیه شانزدهمین دوره اجلاس سران کشورهای غیرمتعهد، شورای امنیت

۱. به عنوان مثال، مرور قطعنامه‌های تحریمی شورای امنیت نشان می‌دهد از ابتدای تشکیل سازمان ملل در سال ۱۹۴۵ تا سال ۲۰۱۷ بیش از ۴۵ تا ۵۰ درصد این قطعنامه‌ها، فقط راجع به قاره آفریقا بوده است (دنیای اقتصاد، ۹۶/۳/۱). چنین وضعیتی حضور یک نماینده از قاره آفریقا را توجیه می‌کند.

سازمان ملل متحد را «دارای ساختار و سازوکاری غیرمنطقی، ناعادلانه و کاملاً غیر دموکراتیک» خوانده و خواستار تغییرات کلی در این سازمان شدند.

- مدل پیشنهادی گروه چهار: این گروه شامل آلمان، برزیل، هند و ژاپن است که در نشست ۵۹ مجمع عمومی این کشورها توافق کردند از عضویت دائم یکدیگر در شورای امنیت حمایت کنند. این طرح در سال ۲۰۰۵ در اختیار مجمع عمومی قرار گرفت. چارچوب کلی آن افزایش ۶ عضو دائم و ۴ عضو غیر دائم به شورای امنیت است تا در مجموع، اعضای شورا ۲۵ عضو باشد. بر این اساس ۲ کرسی دائم برای آفریقا و ۲ کرسی دائم برای آسیا و ۱ کرسی دائم برای اروپای غربی و ۲ کرسی دائم برای آمریکای لاتین منظور شده و هر یک از این مناطق نیز یک کرسی غیر دائم دارند (امیری وحید، ۱۳۸۴). البته در این طرح پیش‌بینی شده بحث حق و توی اعضای جدید به مدت ۱۵ سال مسکوت بماند.

- مدل پیشنهادی اتحادیه آفریقا: در این طرح پیشنهاد شده ۶ عضو دائم جدید و ۵ عضو غیر دائم افزوده شده و تعداد اعضای شورا به ۲۶ عضو برسد. توزیع کرسی‌های جدید مشابه طرح گروه چهار است، با این تفاوت که برای کرسی‌های غیر دائم، برای قاره آفریقا دو سهمیه پیشنهاد شده است (آقای و قاسمی، ۱۳۹۲).

- مدل پیشنهادی اتحاد برای اتفاق: این پیشنهاد در مقابل پیشنهاد گروه چهار شکل گرفته و شامل کشورهای پاکستان، آرژانتین، ایتالیا، مکزیک، کانادا، کره جنوبی، اسپانیا و ترکیه است که آن‌ها نیز طرح خود را در سال ۲۰۰۵ ارائه کردند. از نظر این گروه، پیشنهاد گروه چهار تبعیض‌آمیز بوده و هژمونی ای سطحی در جهان ایجاد می‌کند که در کار شورای امنیت اخلاف و کندی به وجود می‌آورد. از نظر این گروه، گسترش شورای امنیت باید به سمت دموکراتیک‌تر، شفاف‌تر، مؤثرتر و پاسخگوتر شدن باشد. پیشنهاد این گروه شامل سه پیشنهاد مدل آبی، مدل سبز و مدل منطقه‌ای است (آقای و قاسمی، ۱۳۹۲)..

- مدل پیشنهادی گوردون: فیلیپ گوردون - دیپلمات آمریکایی - با نقد پیشنهاد گروه ۴، عنوان می‌دارد که گزینه‌های مناسب برای ورود به شورای امنیت هند و ژاپن هستند.

به دلیل جمعیت بالا (یک ششم جمعیت جهان) و ژاپن به دلیل تأمین حدود بیست درصد بودجه سازمان ملل (آقایی و قاسمی، ۱۳۹۲)..

- طرح انتخاب دموکراتیک: درحالی که اغلب مدل‌های پیشنهادی به افزایش اعضا و حذف حق و تو می‌پردازند، توجه چندانی به سازوکارهای جدید و دموکراتیک‌تری که متناسب تغییر و تحولات جهانی باشد، ندارند. این طرح تلاش دارد به ایجاد مناسبات دموکراتیک در سازمان ملل و شورای امنیت کمک کند و با در نظر داشتن مناسبات ترتیبات قدرت، نوعی راهکار محافظه کارانه به منظور تغییر وضع موجود ارائه دهد. یکی از محورهای اصلی آن، تشکیل کمیسیون ویژه (فنی و نه سیاسی) است که بیست عضو آن به عنوان کارمندان سازمان ملل و فارغ از تابعیت و ملیت خود به بررسی تخصصی موضوعات بپردازند. اعضای مذکور با پیشنهاد دبیر کل سازمان ملل به مجمع عمومی معرفی شده و انتخاب می‌شوند. این کمیسیون بیست کشور منتخب را بر اساس معیارهایی (نظیر قدرت ملی، حمایت از سازمان ملل و ...) تعیین کرده و به مجمع عمومی معرفی می‌نماید. مجمع عمومی از این فهرست بیست تایی، پنج عضو شورای امنیت را انتخاب می‌کند. عملکرد این کشورها طی فرایندی موردبررسی و پایش قرار گرفته و البته عضویت آن‌ها برای مدت مشخصی است و هر چند سال، فرایند انتخاب اعضای شورای امنیت تکرار می‌شود (آقایی و قاسمی، ۱۳۹۲).

۲. دیدگاه آمریکا در خصوص تغییر و اصلاح شورای امنیت

با توجه به نقش و اهمیت سازمان ملل و شورای امنیت، هر گونه تغییر یا اصلاح پیشنهادی از سوی آمریکا یا هر کشور دیگر نمی‌تواند اقدامی مقطعی، هیجانی و بدون تفکری بلندمدت و عمیق باشد. از آن جا که قصد این پژوهش، بررسی موضوع از منظر آمریکا است، لازم است ریشه‌های چنین تفکری را در عمق سیاست‌ها و راهبردهای این کشور جستجو نمود. به این منظور، در این بخش ابتدا اصلاحات مورد نظر آمریکا و سپس دیدگاه‌های کلان این کشور را که در قالب راهبرد امنیت ملی آمریکا منعکس است، بررسی می‌کنیم.

ترامپ در ابتدای ریاست جمهوری خود، اعلام کرد تلاش خواهد کرد شکوه آمریکا را بازگرداند (Boon, 2017). بخشی از این تلاش-همان طور که در اسناد راهبرد امنیت ملی اخیر منعکس است- در قالب بازسازی نهادهای بین‌المللی تجلی می‌یابد. در این راستا ترامپ در سخنرانی ۲۳ دسامبر ۲۰۱۷ خود در مورد سازمان ملل و در نقد قطعنامه اخیر شورا علیه اسرائیل گفت که: «سازمان ملل محلی برای دوره‌ی، گپ و گفت و خوش گذرانی است» همچنین عنوان داشت «اگر این نهاد به جای حل مشکل خود مشکل آفرین است... پس دارد وقت و پول را هدر می‌دهد» (Roasand, 2017).

البته، باید توجه داشت که بحث اصلاح ساختار سازمان ملل قریب دو دهه است که در خود سازمان ملل نیز شروع شده تا در مجمع عمومی، دبیرخانه و در شورای امنیت اصلاحاتی صورت بدهد. ولی شیوه اصلاح در منشور ملل متحد پیش‌بینی شده ولی بسیار سخت است: بر اساس منشور، اصلاح و تغییر مبتنی بر تصویب اکثریت اعضای مجمع عمومی (دو سوم اعضا) و نیز تصویب تمامی کشورهای دارای حق وتو در شورای امنیت است (آقایی، ۱۳۸۰: ۵۷). به این ترتیب، ایجاد اجماع عمومی و نیز جلب نظر موافق هر پنج عضو دائم شورای امنیت با محدودیت و شورای زیادی روبه‌رو است. رئیس‌جمهوری فعلی آمریکا-ترامپ- در آخرین تلاش‌ها برای ایجاد تغییر و اصلاح، دبیر کل جدید-آنتونیو گوترش- که در سال ۲۰۱۶ به دبیر کلی سازمان ملل برگزیده شد، در سخنرانی اواخر جولای ۲۰۱۷ خود اظهار داشت که «تغییر، امری ضروری برای حفظ سازمان ملل متحد است». اما به نظر می‌رسد طرح وی به دنبال تحقق چند تغییر راهبردی (معروف به هیپو) است (Boutellis & Novosellof, 2017):

- تمرکز مجدد روی پیشگیری و ایجاد صلح پایدار، به این معنی که باید محور طراحی و اجرای عملیات صلح راهکارهای سیاسی باشد نه نظامی، و کشورها باید به بسیج تلاش‌ها در جهت حفظ صلح کمک کنند.

1. HIPPO (High Level Independent Panel on Peace Operations)

گزارشی که در ژوئن ۲۰۱۵ انتشار یافت و به عنوان شروع مرحله جدیدی از تغییرات در عملیات صلح سازمان ملل شناخته می‌شود.

- طیف کامل انواع عملیات صلح باید به شکلی منعطف‌تر در جهت پاسخ به تغییر نیازها مورد استفاده قرار گیرد. مأموریت‌ها باید با توجه به زمینه متناسب‌سازی شود. سازمان ملل باید تحلیل، راهبردها و برنامه‌ریزی قوی‌تر داشته و شورای امنیت احکام را مرتب و اولویت‌بندی شده صادر کند تا امکان تحقق مأموریت در طول زمان را بدهد.
- برای آینده، همکاری قوی‌تر و اختصاصی‌تر در عرصه صلح و امنیت مورد نیاز است تا به بحران‌ها پاسخ داد.
- دبیر کل باید هرچه بیشتر در صحنه عمل حضور یابد و عملیات صلح سازمان ملل باید هر چه بیشتر مردم محور باشد.

۱-۲. دیدگاه‌های منعکس در راهبرد امنیت ملی در آمریکا

بررسی‌های در نظام تصمیم‌گیری آمریکا نشان می‌دهد مهم‌ترین سند این کشور که مرجع سایر اسناد کلان در حوزه‌های مختلف نیز است، «راهبرد امنیت ملی آمریکا» است. این سند عرصه‌های مختلفی را شامل شده و یکی از جنبه‌های مورد توجه و بحث آن روابط بین‌الملل است که مقوله ترتیبات و نهادهای بین‌المللی نیز ذیل آن مورد بحث قرار می‌گیرد. سابقه تدوین سند راهبرد امنیت ملی آمریکا به پایان جنگ جهانی دوم برمی‌گردد. این سند که طی چند دهه اخیر به‌طور مرتب تهیه و بازنگری شده است، تا مدت‌ها سندی محرمانه تلقی شده و انتشار عمومی نمی‌یافت. پس از پایان جنگ سرد و فروپاشی شوروی، دنیا وضعیت جدیدی را تجربه کرد. ولی طبق قانون گلدواتر-نیکولز^۲، رئیس‌جمهور ایالات متحده باید سندی را به‌صورت دوره‌ای برای تحویل به کنگره تدوین نماید^۳. در این

۱. با توجه به ناتوانی هر دو مکتب رئالیسم و ایدئالیسم در پیش‌بینی جنگ سرد و نیز ضعف آن‌ها در تحلیل روندهای جاری جهان، نظریه‌پردازان مفهوم امنیت را فراتر از جنگ و صلح تعریف کرده و تعریف گسترده‌ای از امنیت در مقوله‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، زیست‌محیطی و نظامی ارائه کرده‌اند (سمتی و رهنورد، ۱۳۸۸).

2. Goldwater-Nichols Act

۳. در سال ۱۹۹۷ میلادی، قانون‌گذاران آمریکایی به این نکته توجه نشان دادند که قانون امنیت ملی موجود-با توجه به سپری شدن پنجاه سال از تصویب و اجرای آن- در شرایط جدید جهان نیازمند اصلاح و بازنگری است (کمیسون تدوین، ۱۳۸۳). در «قانون امنیت ملی» مقرر شده بود که امور مربوط به نیروهای مسلح به وزارت دفاع سپرده و شورای

سند، رئیس‌جمهور باید الزامات اصلی امنیت ملی را مطرح کرده و شرح دهد که دولت به چه طریقی برای برخورد با این الزامات، برنامه‌ریزی کرده است. بر این اساس سند امنیت ملی با کمک اسناد مشورتی^۱ به صورت دوره‌ای توسط قوه مجریه آمریکا تهیه شده و تقدیم کنگره می‌شود و حاوی نگرانی‌های عمده و مسائل مهم مبتلابه امنیت ملی آمریکا و همچنین شامل نحوه مدیریت و طرح‌های مواجهه با این مسائل است. سند راهبرد امنیت ملی آمریکا، یک سند عمومی و کلی است و پیاده‌سازی آن مستلزم خطوط راهنمایی است که در سایر موضوعی یا بخشی و غیره مطرح می‌شود (از قبیل اسناد راهبرد دفاع ملی، راهبرد نظامی ملی، راهبرد علم و فناوری و غیره).

در ادامه، اسناد امنیت ملی منتشر شده در سال‌های اخیر به طور فشرده بررسی می‌شود. هدف از این کار، استخراج نکات کلیدی و جهت‌گیری‌های اصلی در ارتباط با موضوع شورای امنیت و موضوعات پیرامون آن است.

امنیت ملی برای انسجام و هماهنگی در قدرت ملی تشکیل شود. از آن‌جا که احساس می‌شد این قانون کارایی لازم را برای روبه‌رو شدن با دوره‌ی جدید ندارد، وزیر دفاع طبق قانون کمیسیون مشورتی فدرال، پیشنهاد اجرای طرحی با عنوان «امنیت ملی آمریکا در قرن ۲۱» را به رئیس‌جمهور و اعضای کنگره داد. رئیس‌جمهور و کنگره نیز با این طرح موافقت کردند و کمیسینی با نام «کمیسیون امنیت ملی آمریکا در قرن ۲۱» تشکیل شد. اعضای این کمیسیون از میان سیاستمداران، قانون‌گذاران و پژوهشگران برجسته انتخاب شدند که ریاست آن به صورت مشترک به عهده‌ی گری هارت (سناتور سابق از ایالت کلرادو) و وارن رادمن (سناتور سابق از ایالت نیوهمپشایر) قرار گرفت که به همین دلیل در بعضی از اسناد، از این کمیسیون با نام «کمیسیون هارت/رادمن» نیز نام برده می‌شود. علاوه بر اعضای کمیسیون، یک گروه مطالعاتی با بیست و نه نفر عضو، گروه دستیاران تحقیق با دوازده نفر عضو، گروه پشتیبانی با دوازده نفر عضو، مدیر اجرایی پروژه، معاون وی و هماهنگ‌کننده‌ی گروه‌ها، اعضای اصلی را یاری می‌دادند. اولین نشست کمیسیون در اکتبر سال ۱۹۹۸ برگزار شد و کل فرایند به مدت ۳ سال (تا سال ۲۰۰۱) به طول انجامید. مطالعات مذکور به سه امر مهم اشاره داشت: ارایه توصیفی از دنیای آینده، طرح راهبرد امنیت ملی، و نهایتاً ارایه توصیه‌هایی در عرصه تغییرات لازم.

۱. در خصوص اسناد مشورتی تنها به اسناد منتشره توسط شورای ملی اطلاعات آمریکا بسنده می‌کنیم. چرا که اسناد این شورا می‌تواند برآیندی از مطالعات و خرد جمعی صاحب‌نظران تاثیرگذار عرصه سیاست در آمریکا تلقی شود. برای این که بیشتر با این نهاد آشنا شویم، خوب است بدانیم که شورای ملی اطلاعات آمریکا براساس گزارش ۱۶ سرویس اطلاعاتی داخلی و خارجی از سال ۱۹۹۷ تاکنون، هر چهار سال گزارشی را در مورد روندها و تحولات آینده جهان منتشر می‌کند. این مرکز تاکنون در مجموع به ارایه پنج گزارش اصلی پرداخته است که شامل گزارش روندهای جهانی در افق ۲۰۱۰، ۲۰۱۵، ۲۰۲۰، ۲۰۲۵ و ۲۰۳۰ می‌باشد.

۲-۱-۱. راهبرد امنیت ملی آمریکا (گزارش ۲۰۰۱)

دورنمای مطرح در سند امنیت ملی آمریکا، فائق آمدن ایالات متحده بر چالش‌های قرن جدید است. این سند مطرح می‌سازد که: در طلعه قرن بیست‌ویکم، ایالات متحده آمریکا با مجموعه‌ای گسترده و پیچیده از چالش‌های امنیت ملی روبروست... اکنون باید منابع تقویت و نفوذ، آمریکا را بسازیم و یک نظم بین‌المللی را که قادر باشد بر چالش‌های قرن بیست‌ویکم فائق آید، شکل دهیم (مرکز آینده‌پژوهی، ۱۳۸۷).

راهبرد امنیت ملی آمریکا باید بر پایه منافع ملی باشد، در این معنا، سه سطح از منافع قابل تعریف است: حفظ بقا، حفظ منافع کلیدی، حفظ منافع مهم. به نظر کمیسیون تدوین راهبرد امنیت ملی، ماهیت و محور اساسی راهبرد آمریکا باید ایجاد تعادل بین دو هدف اصلی زیر باشد (کمیسیون تدوین، ۱۳۸۳):

– نخست بهره‌برداری از منافع یک جهان منسجم و هماهنگ، که در آن آزادی و امنیت و خوشبختی برای آمریکا و دیگر کشورها گسترده شده است.

– دوم این که راهبرد آمریکا باید در راستای فرونشاندن نیروهای بی‌ثبات‌کننده جهانی باشد تا بتوان منافع پیش گفته را پایدار سازد. تداوم قدرت آمریکا جزو اهداف بلندمدت است. از آنجا که آمریکا نمی‌تواند مسئولیت سنگین همه ملل و جوامع را به تنهایی بر دوش بکشد، ناگزیر باید راه‌هایی برای همکاری با سایر ملل شایسته و همفکر بیابد.

۲-۱-۲. راهبرد امنیت ملی آمریکا (سند ۲۰۰۲)

گرچه سند ۲۰۰۱، رویکردی متمایز و متحول شده را در عرصه امنیت ملی آمریکا مطرح نمود، ولی با توجه به حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، آمریکا نسبت به امنیت داخلی خود بسیار حساس شده و در سال ۲۰۰۲ سندی را در همین راستا منتشر نمود. این سند توسط رئیس‌جمهور وقت آمریکا یعنی جورج بوش امضا و ابلاغ شد. در این سند، مواردی مانند تشکیل «وزارت امنیت کشور» و جهت‌گیری متمرکز روی مسئله‌ای جدید برای آمریکا تحت عنوان «تروریسم» مشهود بود. در این سند اشاره شده که هدف تدوین سند «راهبرد امنیت ملی» تضمینی برای حاکمیت و استقلال کشور به همراه حفظ ارزش‌های اصولی و

قانون اساسی است. درحالی که «راهبرد ملی برای امنیت کشور»، با آشکار نمودن چالش‌ها و تهدیدات جاری، تروریسم درون ایالتی، محلی و خصوصی که فعالیت‌های آن‌ها اغلب ربطی به امنیت ملی ندارد، خط‌مشی آمریکا را مشخص و تکمیل می‌کند (اداره امنیت کشور ایالات متحده، ۱۳۸۶).

۲-۱-۳. راهبرد امنیت ملی آمریکا (سند ۲۰۰۶)

راهبرد امنیت ملی آمریکا که در سال ۲۰۰۶ توسط جورج بوش تأیید و ابلاغ شد. در این سند به صراحت اعلام شده که آمریکا به دنبال رهبری جهان بوده و رویکرد تهاجمی نسبت به دشمنان و تهدیدات دارد: «ما به جای آن که بنشینیم تا دشمنان به کشور ما برسند، در خارج با آن‌ها مبارزه می‌کنیم. ما می‌خواهیم جهان را شکل بدهیم، نه این که جهان ما را شکل دهد». دو رکن اصلی راهبرد امنیت ملی آمریکا در این سند، این گونه بر شمرده شده است (SPUS, 2006):

– ارتقای دموکراسی، عدالت و شأن انسانی: مبارزه با استبداد، گسترش دموکراسی، تجارت آزاد و سیاست‌های عقلانی به منظور صلح و ثبات بین‌المللی که بر شالوده آزادی بنا می‌شوند

– مقابله با چالش‌های عصر خود از طریق رهبری دموکراسی‌های رو به افزایش: تلاش‌های چندملیتی همراه با نقش پیشگامی آمریکا

ماهیت رژیم‌ها در جهان امروز با میزان توزیع قدرت در آن‌ها مشخص می‌شود. سیاست آمریکا، حمایت از جنبش‌ها و نهادهای دموکراتیک، باهدف نابودی استبداد است؛ چراکه بهترین راه برای ایجاد امنیت پایدار برای مردم آمریکا، کمک به ایجاد جهانی دموکراتیک‌تر است (SPUS, 2006). دنیای امروز، شبیه دوران سال‌های اولیه جنگ جهانی است (مبارزه آزادی علیه فاشیسم و کمونیسم). اکنون یک ایدئولوژی جدید ما را تهدید می‌کند؛ ایدئولوژی‌ای که نه مبتنی بر فلسفه سکولار، بلکه بر تحریف یک مذهب شکوهمند بنا شده که گرچه محتوای آن متفاوت است، ولی ابزارهایی مشابه ایدئولوژی‌های قرن اخیر را

مورد استفاده قرار می‌دهد: تعصب، جنایت، ترور، بردگی و سرکوب. راهبرد امنیت ملی این اهداف و وظایف را تعقیب می‌کند. آمریکا در راه تحقق راهبرد مذکور، در اهداف اصولگرا و در ابزار، عمل‌گرا خواهد بود (SPUS, 2006). در مجموع، چالش‌هایی که آمریکا با آن‌ها مواجه است، چالش‌های بزرگی هستند. ولی آمریکا از قدرت و نفوذ بالایی برای مواجهه با این چالش‌ها برخوردار است. عصر حاضر، مستلزم یک راهبرد امنیت ملی بلند پروازانه است. آمریکا نمی‌تواند با عقب‌نشینی از جهان به صلح، امنیت و رفاه دست یابد. آمریکا باید با نظر و عمل به پیشگامی دست یابد. اما این راهبرد امنیت ملی، باید محدودیت‌های موجود را در رسیدن به هدف - حتی برای قدرت بزرگی مثل آمریکا - مدنظر قرار دهد. راهبرد امنیت ملی آمریکا با نگاهی آرمان‌گرایانه به اهداف، اما با نگاهی واقع‌بینانه به ابزارها تدوین شده است (SPUS, 2006).

۲-۱-۴. راهبرد امنیت ملی آمریکا (سند ۲۰۱۰)

نسخه ۲۰۱۰ سند امنیت ملی آمریکا، سندی است در قالب مشابه اسناد ۲۰۰۶ و ۲۰۰۲. سند اخیر دارای چهار بخش اصلی است که عبارت‌اند از (SPUS, 2010):

- دورنمای راهبرد امنیت ملی: شامل تبیین وضعیت جاری جهان و نقش و جایگاه آمریکا در آن.

- رویکرد راهبردی: رویکرد و جهت‌گیری کلان آمریکا نسبت به وضعیت حاکم

- پیشبرد منافع آمریکا: اقداماتی که آمریکا قصد اجرای آن‌ها را دارد

- نتیجه‌گیری: جمع‌بندی کلی سند

دنیای فعلی، از یک سو دنیایی با صلح گسترده‌تر، اقتصاد پیشرفته‌تر، و آزادی بیشتر است. از سوی دیگر، دنیا نیمه‌تاریکی هم دارد که درگیری‌های منبعث از ایدئولوژی، تروریسم، بحران اقتصادی در آن به چشم می‌خورد که مانع از تحقق کامل پیشرفت‌ها می‌شود. سند با دیدگاهی واقع‌گرایانه اشاره می‌کند که آمریکا برای موفق شدن، باید با جهان آن‌گونه که هست مواجه شود. محور راهبرد امنیت ملی آمریکا، شامل «تداوم رهبری آمریکا» و «پیش بردن منافع این کشور» است. تحقق این دو محور با تأکید بر دو عامل امکان‌پذیر می‌شود:

تقویت «توانایی‌های ملی» در داخل کشور و «ایجاد نظم بین‌المللی» برای فائق آمدن بر چالش‌ها.

سند راهبرد امنیت ملی آمریکا در سال ۲۰۱۰، با ارزیابی وضعیت جهان شروع می‌شود. در این ارزیابی، تصویری از جهانی در حال تغییر و گذار ارائه می‌شود که در آن، پیوستگی و تعاملات جهانی رو به فزونی است. شرایط اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و سیاسی به‌طور کلی متعادل‌تر شده ولی در عین حال، تهدیداتی نیز در آن به چشم می‌خورد.

آمریکا خود را به‌عنوان قدرتی برتر در قالب رهبری برای هدایت تغییرات جهان معرفی می‌کند. با این حال، نقش خود را در دنیا تعدیل کرده و اذعان می‌دارد که هیچ کشوری به‌تنهایی نمی‌تواند بر مشکلات و چالش‌های جهانی فائق آید. بر این اساس، آمریکا منافع خود را رأساً تعقیب نمی‌کند بلکه راهبرد خود را بر ای موضوع متمرکز نموده که نظم جدید را بر جهان حاکم سازد تا از طریق این نظم نو، نه صرفاً با اتکا به قدرت و نفوذ خود، بلکه با استفاده از توانمندی شرکا و هم‌پیمانانش در چارچوب ارزش‌ها و منافع مشترک، منافع ملی خود را محقق سازد. بر این اساس، نقش رهبری آمریکا از دو طریق پیگیری می‌شود:

– سازندگی در داخل آمریکا: توانمندسازی مؤلفه‌های قدرت و نفوذ آمریکا (در قالب عوامل سنتی و عوامل جدید متناسب با تغییر و تحولات جهان) و استفاده از آن به‌عنوان سرچشمه قدرت آمریکا.

– شکل‌دهی در خارج آمریکا: ساختاردهی و نهادسازی آمریکا پس از جنگ جهانی دوم، جلوی بروز جنگ‌های بزرگ را گرفت؛ ولی نقایص و کمبودهایی نیز دارد. تلاش‌ها و برنامه‌های آمریکا در دوره جدید باید بر تقویت نهادهای بین‌المللی و برانگیختن اقدام جمعی متمرکز شود.

برای دستیابی به جهان موردنظر، آمریکا باید رویکرد راهبردی خود را در جهت پیگیری منافع ملی چهارگانه زیر به کار بگیرد: امنیت، کامیابی، ارزش‌ها و نظم بین‌المللی.

هدف از نظم بین‌المللی، نظم هدایت‌شده توسط رهبری آمریکا است که صلح، امنیت و فرصت را از طریق همکاری قدرتمندتر برای مواجهه با چالش‌های امنیت جهانی ارتقا

می دهد. در نظام بین المللی، هیچ ملتی به تنهایی نمی تواند به چالش های قرن بیست و یکم رسیدگی کند و نمی تواند شرایط خود را به جهان دیکته کند. منافعی که آمریکا در نظم جهانی پایدار و عادلانه دارد، می تواند اقدام جمعی در مواجهه با چالش های مشترک را ترغیب کند. این امر از طرق زیر قابل پیاده سازی خواهد بود: نهادهای بین المللی، جلب ائتلاف های قوی، تقویت روابط امنیتی، هم پیمانان اروپایی، هم پیمانان آسیایی، هم پیمانان آمریکایی، سایر مراکز نفوذ و مراکز در حال نفوذ قرن بیست و یکم، روسیه. در این زمینه، یکی از اهداف آمریکا، تقویت نهادها و سازوکارهای همکاری است. تقویت این نهادهای اهمیت زیادی برای امنیت ملی آمریکا دارد. لذا تقویت آن، از طرق زیر پیگیری می شود: تقویت همکاری با سازمان ملل و تقویت این سازمان، پیگیری تصمیمات از طریق چارچوب ها و ائتلاف های متعدد، سرمایه گذاری در قابلیت های منطقه ای، حفظ تعامل گسترده در زمینه چالش های کلیدی جهان.

۲-۱-۵. راهبرد امنیت ملی آمریکا (سند ۲۰۱۴)

آخرین راهبرد امنیت ملی که کاخ سفید در زمان باراک اوباما منتشر نموده و فراغ از مضمون کلی آن، برخی ابعاد و ادبیات آن طبعاً تحت تاثیر جناح دموکرات است. در این دیباچه این سند می خوانیم:

هرگز سؤال مطرح این نبوده است که آیا آمریکا باید رهبری کند یا خیر، بلکه سؤال مطرح این است که آمریکا چگونه این کار را انجام بدهد؟ ... در خارج از کشور، نشان می دهیم با آنکه در مقابله با تهدیدهای مطرح برای منافع اصلی کشورمان به صورت یک جانبه اقدام خواهیم کرد، اما وقتی اقدام جمعی خود را (با همراهی دیگران) بسیج کنیم، قوی تر خواهیم بود.... ما آمریکایی ها همواره اختلاف های خودمان را خواهیم داشت اما آنچه ما را متحد می کند، اجماع ملی است مبنی بر این که رهبری جهانی آمریکا، همچنان اجتناب ناپذیر است.

در ادامه در متن سند مطرح شده است که:

دولت آمریکا مسئولیتی بزرگ‌تر از محافظت از مردم آمریکا ندارد... این سند بار دیگر بر نقش رهبری آمریکا در نظم بین‌المللی مبتنی بر قانون تأکید می‌کند؛ یعنی همان نظمی که بهترین نمود آن، وقتی است که از طریق سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای کارآمد و دولت‌های مسئول و شهروندان توانمند شده باشد... ما ظرفیت آمریکا و ظرفیت‌های بین‌المللی را تقویت خواهیم کرد تا از بروز درگیری بین کشورها و درون کشورها، جلوگیری کنیم... ما همچنان به تقویت ظرفیت سازمان ملل و سازمان‌های منطقه‌ای برای کمک به حل و فصل مناقشات، مقاومت‌سازی در برابر بحران‌ها و شوک‌ها، تقویت حکمرانی، و فقر مفرط و افزایش رفاه ادامه خواهیم داد... ما به تعهدات مالی خود به سازمان ملل پایبند خواهیم بود، خواستار اصلاحات و تقویت صلح بانی هستیم و مشارکت هرچه بیشتر ارتش‌های پیشرفته را تشویق می‌کنیم. ما ظرفیت عملیاتی سازمان‌های منطقه‌ای مانند اتحادیه آفریقا را تقویت خواهیم کرد.

ما هم فرصت هم تعهد راهبری تلاش‌ها برای تقویت، شکل‌دهی و ایجاد قوانین، هنجارها و نهادها را در مناطقی که ضروری هستند داریم. این نهادها مبنایی برای صلح، امنیت، رفاه و دفاع از حقوق انسانی در قرن بیست و یک هستند. نظام بین‌المللی جهان امروز در حال حاضر به شکل گسترده‌ای بر مبنای ساختار قانون بین‌المللی، اقتصاد و نهادهای سیاسی و همچنین بر مبنای هم‌پیمانی و مشارکت‌هایی است که آمریکا و کشورهای هم‌عقیده با آن بعد از جنگ جهانی دوم ایجاد کرده‌اند. این ساختار بین‌المللی با رهبری مداوم آمریکا به مسیر خود ادامه داده است. این سیستم به‌خوبی در طول هفتادسال گذشته در خدمت ما بوده است و همکاری‌های بین‌المللی را تسهیل کرده و تشریک‌مساعی‌ها و مسئولیت‌پذیری‌ها را توسعه داده است.

سازمان ملل و دیگر نهادهای بین‌المللی و چندجانبه به علت عوامل مختلف از جمله نبود منابع موردنیاز و رقابت میان اعضای آن‌ها و نیاز به انجام اصلاحات در بخشی از سیاست‌ها و

۱. این موضوعی است که رییس جمهوری جدید-ترامپ- آن را به چالش کشیده و به انحاء مختلف تلاش دارد از یک سو از آن به عنوان ابزاری برای پیشبرد مقاصد خود استفاده کرده و از سوی دیگر با رویکرد تاجرمانانه این هزینه‌ها را کاهش دهد.

حوزه‌های اداری و اجرایی خود بشدت تحت فشار قرار گرفته‌اند. باوجود این عوامل غیرقابل‌انکار، بسیاری از کشورها نمی‌خواهند سیستم جدیدی را با سیستم موجود بین‌المللی جایگزین کنند. در مقابل بسیاری از این کشورها انتظار دارند آمریکا با به دست گرفتن نقش رهبری ساختار موجود را تقویت کند و با ایجاد تغییراتی در آن، زمینه را توانمندسازی آن را در برابر چالش‌هایی که در این راهبرد مطرح شده‌اند فراهم کند. آمریکا به تلاش‌های خود برای توسعه راهکارهای پایدار در همه این حوزه‌های سیاست خارجی و اختصاص منابع دیپلماتیک و منابع دیگر به این مسائل ادامه خواهد داد.

ما همچنان ساختار قانونی بعد از جنگ جهانی دوم را که بر قوانین مبنای سازمان ملل شکل گرفته است، قبول خواهیم داشت و توافقات چندجانبه که مسائلی مانند جنگ‌ها، حفظ حرمت حقوق انسانی، منع گسترش سلاح‌های کشتار جمعی و بسیاری از موضوعات مایه نگرانی جهانی را مورد توجه قرار می‌دهند، معتبر خواهیم دانست. ما تحریم‌های چندجانبه را از جمله از طریق سازمان ملل پیگیری خواهیم کرد. اما اگر ضروری باشد به شکل یک‌جانبه هم در این خصوص عمل خواهیم کرد. تحریم‌های ما با دقت طراحی خواهند شد و تلاش خواهد شد که به اهداف مشخصی دست بیابند.

۲-۱-۶. راهبرد امنیت ملی آمریکا (سند ۲۰۱۷)

این سند که سال ۲۰۱۷ انتشار یافته است، توسط دولت ترامپ تدوین شده و از این حیث که رویکرد دولت و رئیس‌جمهوری فعلی آمریکا با دوره قبلی متفاوت است، حائز اهمیت مضاعف است. دیدگاه کلی آمریکا در این سند چنین عنوان شده که سازمان ملل می‌تواند بسیاری از مسائل پیچیده جهانی را حل کند، ولی باید در جهت اهداف اولیه مورد اصلاح و بازنگری قرار گیرد. همچنین این ادعا را مطرح کرده که اگر آمریکا سطح بالایی از پشتیبانی را باید به اجرا بگذارد، لازم است از سهم تاثیر و نفوذی متناسب با آن در جهت‌دهی و هدایت این نهاد برخوردار شود (SPUS, 2017). به‌طور کلی، تقریباً مفاد این سند در قبال نهادهای

بین‌المللی، ضمن تأیید کلی تبعیت آمریکا از قواعد، هنجارها و توافقات بین‌المللی را مشروط به تحقق منافع آمریکا نموده است.

در مجموع، بعضی معتقدند که اصلاحات مدنظر آمریکا در جهت نهادسازی به‌منظور هدایت از پشت‌صحنه است. در این چارچوب، آمریکا تلاش می‌کند چین و روسیه را در آینده از حق و تو محروم سازد (Korybko, 2017).

۲-۱-۷. راهبرد امنیت ملی آمریکا (سند ۲۰۲۲)

آمریکا در این سند «جمهوری خلق چین» را مهم‌ترین چالش ژئوپلیتیکی واشنگتن می‌داند و همچنین تصریح کرده که روسیه با سیاست‌های خود که با حمله به اوکراین به اوج خود رسیده است، تهدیدی فوری و دائمی برای صلح و ثبات بین‌المللی ایجاد می‌کند و ایالات متحده با همکاری با متحدان اروپایی خود با آن مقابله خواهد کرد. راهبرد بایدن یک تغییر کامل در مقایسه با یک دولت دموکرات در گذشته را نشان می‌دهد. این سند جدید بر اولین راهبرد دولت دونالد ترامپ در سال ۲۰۱۷ تأکید دارد که بیان می‌کند «رقابت قدرت‌های بزرگ بازگشته است». یکی از نکات محوری که در سند راهبرد امنیت ملی دولت بایدن به‌وضوح به چشم می‌خورد، تأکیدات مکرر این دولت بر ضرورت شکل‌گیری "همکاری" در عرصه بین‌المللی و میان دولت‌های مختلف است. در این رابطه حتی دولت آمریکا مدعی می‌شود که خود نیز حاضر است به‌مثابه کنشگری پیشرو اقدام کند (Brookings:12/10/2022).^۱ در این راستا جو بایدن در سخنرانی خود در مجمع عمومی سازمان ملل متحد در ۲۱ سپتامبر ۲۰۲۲، با بهره‌گیری از ترس به وجود آمده در میان متحدان نزدیک خود پس از حمله‌ی روسیه به اوکراین و باهدف تضعیف کنشگری روسیه و چین در عرصه بین‌الملل اعلام کرد: ایالات متحده آمریکا از تحول در ساختار شورای امنیت

1. <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2022/10/14/around-the-halls-assessing-the-2022-national-security-strategy/>

سازمان ملل متحد - افزایش اعضای دائم و غیر دائم و همچنین تغییر نقش حق وتوی اعضای دائم در قطعنامه‌های شورای امنیت - استقبال می‌کند (Darnal, 2022).^۱

۲-۲. متغیرهای کلیدی، روندهای راهبردی و عدم قطعیت‌ها

هرچند زمینه‌ها و ضرورت‌هایی برای اصلاح شورای امنیت توسط عموم کشورها احساس شده، ولی به دلیل دیدگاه‌های متفاوت، اغراض و منافع متفاوت کشورها، فقدان نهادهای جایگزین و غیره موانع جدی و مهمی بر سر راه اصلاحات ایجاد کرده است. از همین رو، گرچه پیشنهادهای زیادی تاکنون برای اصلاح و تغییر مطرح شده است، ولی اعضای سازمان ملل در مورد هیچ مدلی به توافق نرسیده‌اند و هر کشوری یا گروهی از کشورها بر اساس منافع خود از مدلی خاص حمایت می‌کنند (یزدانی و دوستی، ۱۳۸۶). به این ترتیب، نظرات متفاوتی درباره اصلاح شورای امنیت و سمت‌وسوی این تغییرات مطرح شده است که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود:

- برخی صاحب‌نظران با جمع‌بندی شرایط معتقدند احتمالاً برای دهه‌های آینده نیز شورای امنیت به گونه‌ای جدی اصلاح نخواهد شد.

- عده‌ای از کارشناسان می‌گویند در شرایطی کنونی که قدرت برتر آمریکا جهان رقیبی جدی ندارد، موضوع اصلاحات شورای امنیت بیشتر یک بحث حاشیه‌ای است، چراکه عملاً موفقیت‌ها، ناکامی‌ها و همچنین اصلاح یا عدم اصلاح این شورا به شدت به اقدامات و تصمیمات آمریکا بستگی دارد (ساعی و ترابی، ۱۳۹۱).

- بعضی معتقدند با توجه به سلطه فعلی آمریکا، اساساً امکان اصلاح شورای امنیت در جهت خواست اکثریت کشورها وجود ندارد. بعضی نیز اعتقاد دارند که شورا نباید به صورت یک‌باره اصلاح شود و اصلاح مرحله‌ای و بلندمدت بهترین راه حل برای حل کردن مسئله و مشکل اصلاحات است، در غیر این صورت سازمان ملل با بحران‌های غیر ضروری مواجه خواهد شد (ساعی و ترابی، ۱۳۹۱).

1. <https://www.stimson.org/2022/biden-and-the-united-nations-security-council-reform-true-commitment-or-tokenism/>

- به‌طور کلی، در دوره اخیر و در اوایل دهه ۱۹۹۰ (پس از جنگ سرد) بوش در قالب دکترین نظم نوین جهانی بر پرهیز از قانون جنگل، قانون‌گرایی در عرصه بین‌المللی و همکاری در قالب سازمان ملل تأکید می‌کرد. ولی پس از ۱۱ سپتامبر جرج بوش رویکرد نوینی مبتنی بر یک‌جانبه‌گرایی اتخاذ نمود که مدعی است شورای امنیت در مواردی که منافع قدرت‌های بزرگ ایجاب می‌کند، نباید تأکید ویژه‌ای بر حفظ هنجارها و مقررات جهانی داشته باشد. به عبارتی، دولت‌های قدرتمند باید در فرصت‌های مناسب بتوانند حتی از ورای حقوق بین‌المللی و نهادهای بین‌المللی به اعمال سیاست‌های خود بپردازند. بر این اساس، آمریکا امروزه معتقد است در سطح متفاوتی از قدرت قرار دارد و دیگر شایسته نیست که حتی هم‌تراز سایر اعضای دائم شورای امنیت محسوب شده و به تعبیری آمریکا مخالف جدی اصلاح شورای و افزایش اعضای آن است، بلکه به دنبال ارتقای جایگاه خود و کاهش نقش سایرین است (ساعی و ترابی، ۱۳۹۱). به این ترتیب، برخی کارشناسان معتقدند اگر شورای امنیت به مخالفت‌های خود در مقابل آمریکا ادامه دهد، به سرنوشت سلف خود یعنی جامعه ملل [تعطیلی] تبدیل خواهد شد (Weiss, 2003).

- عده‌ای تحلیل می‌کنند برخلاف تصورات اولیه، فروپاشی شوروی و پایان نظام دوقطبی زمینه مهمی برای اصلاح شورا ایجاد نکرد. گرچه در آن دوران تقابل‌های دوقطبی تا حدی شورای امنیت را به بن‌بست کشیده بود، ولی در حاضر تحولات ایجاد شده، شرایطی فراهم کرده که آمریکا بتواند شورای امنیت را نادیده بگیرد (ساعی و ترابی، ۱۳۹۱).

- از سوی دیگر این موضوع مطرح می‌گردد که اگر فرضاً اصلاحاتی در شورا ایجاد شود و اعضای جدیدی نیز به آن اضافه شوند، احتمالاً تأثیر چندانی روی کارایی و عملکرد شورا ندارد، زیرا عملکرد شورا تا حد زیادی وابسته به نحوه نظام بین‌الملل و چندقطبی بودن آن است، نه حق و تو و تعداد اعضا (ساعی و ترابی، ۱۳۹۱).

۱. در راهبرد امنیت ملی آمریکا در زمان جرج بوش عنوان شده بود که: «ما آماده هستیم زمانی که منفعمان اقتضا کند، به گونه‌ای جداگانه و مستقل از شورا عمل کنیم.»

- در رویکرد واقع گرا، شورای امنیت در محیط هرج و مرج بین المللی فعالیت می کند که تمامی کشورها در چنین شرایطی، شورا تحت تاثیر این منافع متکثر با محدودیت های فراوانی در انجام وظایف خود مواجه است و در یک نظام بین المللی سلسله مراتبی نمی توان انتظار زیادی از آن داشت (ساعی و ترابی، ۱۳۹۱).

- در موضوعات اخیر شورا (مخالفت با انتقال پایتخت اسرائیل به بیت المقدس) آمریکا با استفاده از حق وتوی خود با ۱۴ رأی سایر اعضا مخالفت نمود. از این رو، طرح مذکور به مجمع عمومی کشیده شد که در آن با ۱۲۸ رأی موافق تائید شد. در این بین ۹ رأی منفی به این طرح که از سوی آمریکا، اسرائیل و هفت کشور کوچک داده شد، جبهه گیری ضعیفی بود. ولی متعاقب آن ترامپ با تهدید برخی کشورها به قطع کمک هایی که از آمریکا دریافت می کنند، تلاش نمود تا از تکرار چنین اتفاقی در آینده جلوگیری کند. به هر حال در دنیای تک قطبی، هر چند دولت ها به دلایل مختلف ممکن است نسبت به آمریکا ملاحظه کار شوند، ولی این وضعیت موجب شده تا به طور فزاینده آمریکا نزد ملت ها به عنوان نماد استکبار و عامل مشکلات شناخته شود. از این رو، همسویی دولت ها با آمریکا نمی تواند بدون توجه به نظرات و مخالفت های ملت ها به راحتی صورت گیرد.

به توجه جمع بندی مطالب ارائه شده، می توان بعضی موضوعات کلیدی که در خصوص آینده شورای امنیت مورد توجه کارشناسان و صاحب نظران قرار گرفته است را شناسایی نمود.

۱. وضعیت نظام جهانی: بسیاری از مطالب مورد تحلیل، به بررسی نظم جهانی پرداخته اند و دنیای تک قطبی و چند قطبی را معیاری برای قضاوت در خصوص آینده شورای امنیت دانسته اند.

۲. جهت گیری اعضای دائم: یکی از مسائل کلیدی با توجه به ساختار موجود و سازوکارهای اصلاحی شورای امنیت، نظرات اعضای دائمی کنونی در خصوص اصلاحات شورای امنیت است. آیا اعضای فعلی امکان اصلاح را فراهم می سازند یا در مقابل آن مقاومت می کنند؟ در صورت اصلاح جهت گیری آن به چه سمتی خواهد بود؟

۳. گرایش قدرت‌های بزرگ غیر عضو: به جز اعضای پر قدرت فعلی، کشورهای قوی دیگری همچون ژاپن، آلمان، هند، برزیل و همچنین اتحادیه اروپا، اتحادیه اروپا غیره تمایل به تغییر و اصلاح شورا داشته و در راه اجماع در این زمینه گام برمی‌دارند.

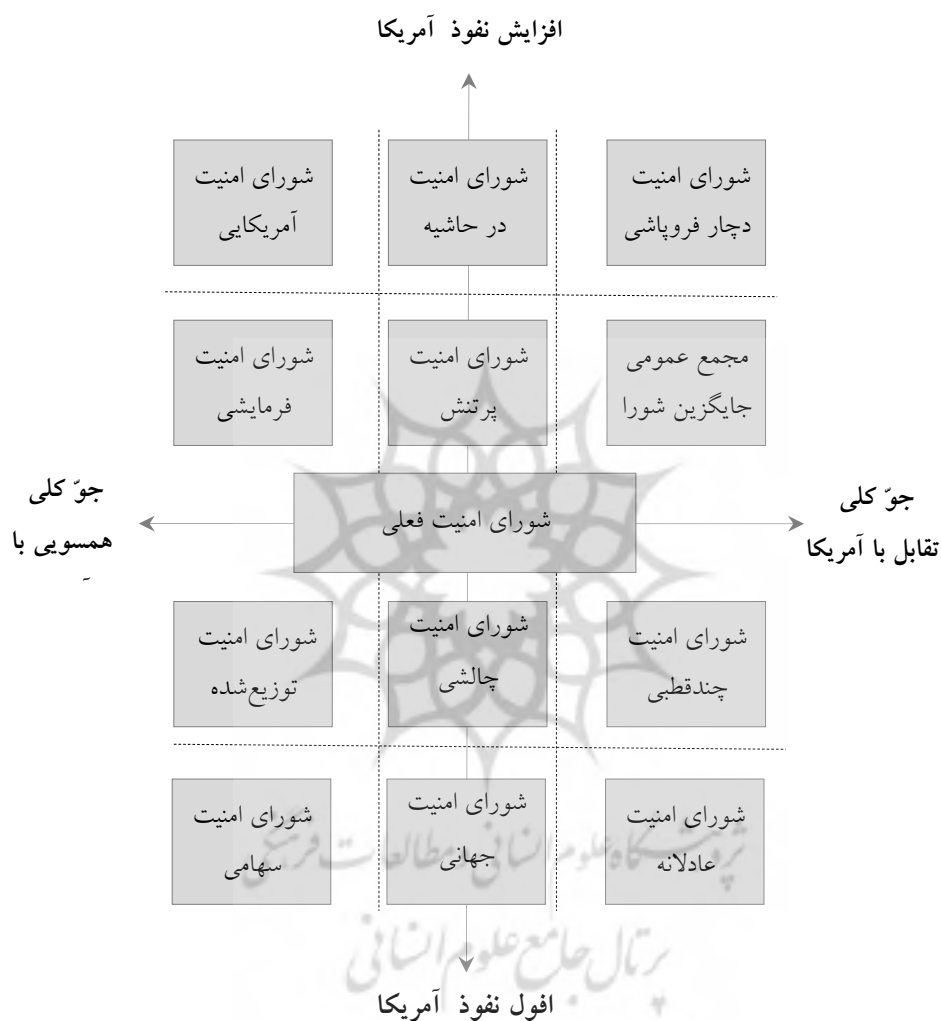
۴. شکستن انحصار در شورا: تاکنون اولویت‌های شورای امنیت بر اساس منافع کشورهای قدرتمند و اعضای دائم شورا بوده، ولی در صورت اعمال اصلاح در قالب ورود کشورهایی از جهان سوم، احتمالاً موضوعات دیگری که در اولویت این دسته کشورها است، بیشتر مطرح شده و در اولویت رسیدگی قرار می‌گیرد.

۵. گرایش غالب جامعه جهانی: موضوع دیگری که مورد توجه قرار دارد، رویکرد جامعه جهانی در قبال تمایل آمریکا به سیطره بر جهان و پیشبرد اهداف و منافع خاص خویش است. در این زمینه آیا آمریکا به طرق مختلف می‌تواند کشورهای جهان را با خود همراه سازد یا عدم همراهی موجب انزوای آمریکا خواهد شد؟

۳. سناریوهای اصلاح شورای امنیت و احتمال وقوع آنها

همان‌طور که بررسی‌ها نشان داد، از یک‌سو شورای امنیت هنگامی که تقابل میان قدرت‌ها افزایش می‌یابد به سمت ناکارآمدی می‌رود که وتوهای پی‌درپی اعضا در دوران جنگ سرد، نماد آن است. از سوی دیگر، نظام بین‌الملل دستخوش تغییر شده و لذا سازوکار مجمع عمومی نیز از قالب قطب‌بندی شدید دوران جنگ سرد خارج شده و به نظر می‌رسد به‌سوی چندقطبی و استقلال رأی نسبی کشورها پیش رفته است. لذا از منظر آمریکا، حل مسائل در چارچوب شورا و سازمان ملل با مشکل روبه‌رو می‌شود. با توجه به این که پاسخ به این سؤالات مستلزم توجه به متغیرها و عوامل بسیار زیادی است، نمی‌توان به‌سادگی در این خصوص به اظهار نظر پرداخت. ولی بر اساس یافته‌های مطالعاتی که ارائه شد، در چنین شرایطی با در نظر گرفتن دو محور اصلی: «گرایش جهانی نظام بین‌المللی» از یک‌طرف و وضعیت «قدرت و نفوذ آمریکا» در تعقیب و تحقق اهداف خود از طرف دیگر، می‌شود با در دست داشتن شواهد و احتمالات، وضعیت‌های احتمالی را در قالب سناریوهای ۱۳گانه ترسیم نمود. همچنین با توجه به این که احتمال وقوع سناریوهای مذکور یکسان نیست،

ارزیابی کارشناسی اولیه از احتمال وقوع آن‌ها ارائه می‌شود که می‌تواند با نظر خبرگان تکمیل و اصلاح شود.

شکل ۶. سناریوهای اصلاح شورای امنیت

سناریوی ۱. شورای امنیت فعلی

در این سناریو در، در افق ۵ ساله وضعیت فعلی شورا ادامه می‌یابد، یعنی باوجود تمایل و تلاش کشورهای مختلف، به دلیل تشتت آرا و اختلاف نظرات، اصلاحات خاصی در عمل پیاده نمی‌شود. در این صورت سازوکارهای فعلی تداوم داشته و آمریکا تلاش می‌کند با استفاده از ابزارهای قدرت اقتصادی، سیاسی و نظامی خود اهدافش را به پیش ببرد. در این سناریو، احتمال وقوع مواردی همچون تکرارهای گذشته آمریکا و یا ائتلاف‌سازی‌های خارج از چارچوب شورا و سازمان ملل (نظیر حمله به عراق) وجود دارد. این سناریو می‌تواند با توجه به موانع و اختلاف نظر بر سر اصلاحات، از احتمال زیادی برخوردار باشد.

سناریوی ۲. شورای امنیت پرتنش

در این سناریو، نظام بین‌المللی تغییر خاصی ندارد ولی به دلیل افزایش قدرت آمریکا و رفتار جسورانه این کشور - که ناشی از رویکرد رئیس‌جمهور و حاکمیت جدید است - اختلاف‌نظرها بیشتر عیان می‌شود. رویکرد آمریکا در این سناریو موجب افزایش تنش‌ها شده و ایجاد ناکارآمدی در شورا، زمینه را برای طرح اصلاحات فراهم می‌سازد. به دلیل قدرت نفوذ نسبی، اصلاحات مورد نظر آمریکا به بهانه اصلاحات مالی و غیره محور تغییرات شورا قرار خواهد گرفت. باوجود افزایش تنش‌ها، نتیجه کلی چنین شرایطی افزایش قدرت تأثیرگذاری آمریکا در تصمیمات شورا خواهد بود. این سناریو می‌تواند با توجه به وقایع اخیر در تصمیمات شورا، از احتمال متوسط برخوردار باشد.

سناریوی ۳. شورای امنیت در حاشیه

در این سناریو، نظام بین‌المللی در شرایط مشابه وضع کنونی قرار دارد ولی آمریکا با منابع قدرت خویش و با ابزارهای بیشتر و رفتار جسورانه تر خود، با فشار به سایر کشور نفوذ خود را بیشتر می‌کند. در چنین شرایطی، هرچند تمایل آمریکا به در دست گرفتن اختیار شورا است، ولی سایر قدرت‌ها و نظام جهانی مانع از تحقق این هدف می‌شود. از این رو، اصرار بر حفظ شورای کنونی، موجب می‌شود آمریکا تلاش کند از طریق سایر سازوکارهای مشابه

استفاده کرده و عملاً شورای امنیت را در تصمیم‌گیری‌ها به حاشیه براند. در این صورت اصلاحات شورا احتمالاً به سمت کاهش اختیار شورا و تقویت سازوکارهای موازی و جایگزین خواهد بود. این سناریو می‌تواند با توجه به فقدان نهاد جایگزین، از احتمال کمی برخوردار باشد.

سناریوی ۴. شورای امنیت چالشی

در این سناریو، نظام بین‌المللی در شرایط مشابه وضع کنونی قرار دارد. آمریکا در ترازوی قرار دارد که علی‌رغم تمایل، نمی‌تواند تفوق خود را حاکم سازد و قدرت‌های دیگر موجود در شورا نیز نظرات و دیدگاه‌های خاص خود نسبت به اصلاح شورای امنیت تعقیب می‌کنند. از این‌رو، تصمیم‌گیری در خصوص اصلاح شورا مسئله‌ای چالشی و توأم با نظرات مختلف خواهد بود. انتظار می‌رود در چنین شرایطی اصلاحات شورا به سمت افزایش تعداد اعضا رفته و جهت‌گیری آن پذیرش قدرت‌های بزرگی همچون آلمان، برزیل، هند و ژاپن باشد. با توجه به سپری شدن مدت طولانی از طرح چنین اصلاحی و عدم تحقق آن در این مدت زیاد، این سناریو از احتمال کمی برخوردار است.

سناریوی ۵. شورای امنیت جهانی

در این سناریو، نظام بین‌المللی در شرایط مشابه وضع کنونی قرار دارد. آمریکا به لحاظ قدرت دچار افول شده و هم‌پیمانان سنتی از دیدگاه آمریکا حمایت و پشتیبانی جدی نمی‌کنند. در این شرایط، اصلاح شورای امنیت به علاوه بر افزایش تعداد اعضای ثابت و غیرثابت، به سمت تغییر در سازوکارهای تصمیم‌گیری رفته و ممکن است حق وتو به شکلی مشروط دربیاید. در چنین سناریوی نقش سایر کشورهای جهان در شورا ارتقا پیدا می‌کند و می‌توان آن را صرفاً نماینده قدرت‌های بزرگ ندانست. با این وجود، همچنان تصمیمات مهم با اعمال نفوذ قدرت‌های بزرگ جهانی اخذ می‌شود. در شرایط کنونی جهان تحقق این سناریو که به معنی عدول قدرت‌های فعلی از حق وتو است، بعید به نظر می‌رسد و از احتمال کمی برخوردار است.

سناریوی ۶. مجمع عمومی جایگزین شورا

در این سناریو، نظام بین‌المللی به سمت دنیای چندقطبی گرایش دارد و نظراتی متفاوت با آمریکا فرصت ظهور و بروز می‌یابد. با این حال ساختار فعلی شورا حفظ شده و تصمیم‌گیری در سازوکار موجود اخذ می‌شود. در چنین شرایطی، سایر قدرت‌های عضو شورا با نظرات آمریکا موافق نبوده و به دلیل این که جوّ مجمع عمومی را همسو با اهداف خود و در تقابل با آمریکا می‌بینند، تلاش می‌کنند با وتوی نظرات و طرح‌های آمریکا، رأی‌گیری‌ها را به مجمع عمومی کشانده و رأی خود را به تصویب برسانند. چنین شرایطی، باعث می‌شود شورای امنیت از جایگاه تأثیرگذاری فاصله گرفته و به نوعی مجمع عمومی جای آن را بگیرد. آمریکا نیز به دلیل ملاحظات که در سطح نظام بین‌الملل حاکم است، به ناچار از سازوکار موجود تبعیت می‌کند. در عین حال، آمریکا تلاش خواهد کرد از اهرم‌های قدرت خود خارج از چارچوب شورای امنیت و سازمان ملل برای فشار آوردن به سایر کشورها و تحقق اهداف خود استفاده کند. با نگاه به موضوعات اخیر و تصمیمات شورای امنیت، به نظر می‌رسد تحقق چنین سناریویی از احتمال متوسط برخوردار باشد.

سناریوی ۷. شورای امنیت دچار فروپاشی

در این سناریو، نظام بین‌المللی به سمت دنیای چندقطبی گرایش دارد و ولی آمریکا نیز از قدرت منحصربه‌فرد برخوردار بوده و جسورانه به دنبال اهداف خود است. به این ترتیب، از آنجا که جوّ کلی شورا در جهت منافع آمریکا نیست، ولی در عین حال آمریکا از قدرت فائده برخوردار است، تلاش می‌کند شورای امنیت را به نوعی از صحنه تصمیم‌گیری حذف نماید. در این صورت، طرح اصلاح شورا عملاً به معنی بی‌اثر نمودن یا جایگزین نمودن نهادهای دیگری به جای آن خواهد بود و شورای امنیت فرو خواهد پاشید. با توجه به فقدان نهاد و سازوکار جایگزین، بعید است شورای امنیت بر اثر چالش‌های فعلی دچار فروپاشی شود و این سناریو از احتمال کمی برخوردار است.

سناریوی ۸. شورای امنیت چندقطبی

در این سناریو، نظام‌بین‌الملل به سمت چندقطبی پیش می‌رود و سلطه آمریکا کمرنگ شده است. با توجه به شرایط جهانی و عدم امکان آمریکا در پیشبرد انفرادی مقاصد خود، به ناچار شورای امنیتی شکل می‌گیرد که در آن قدرت‌ها از موضعی نسبتاً برابر وارد مذاکره می‌شوند. محور اصلی اصلاحات در این سناریو تغییر سازوکارهای سیاسی است نه ترتیبات مالی. لذا احتمال می‌رود در این سناریو، اصلاحات شورای امنیت به سمت ورود اعضای جدید (قدرت‌های بزرگ جدید و با شکل‌گیری و حمایت ائتلاف‌های تازه) تمایل یابد. در این صورت ممکن است سازوکار حق و تو تغییر یافته یا محدود شود و یا اعضای بیشتری صاحب چنین حقی شوند. این سناریو در صورتی که همراه با تغییر در قدرت و نفوذ اعضای دائم فعلی نباشد، محتمل به نظر می‌رسد ولی به نظر نمی‌رسد چنان‌چه توأم با کاهش قدرت اعضای سنتی ارزیابی شود، مجال تحقق پیدا کند.

سناریوی ۹. شورای امنیت عادلانه

در این سناریو، نظام‌بین‌الملل بیش‌ازپیش به سمت چندقطبی شدن پیش می‌رود و قدرت اعمال نفوذ آمریکا کمرنگ شده و هم‌پیمانان کمتری با وی همراهی می‌کنند. در این شرایط، احتمالاً علاوه بر قدرت‌های جدید جهانی، پذیرش نمایندگانی از اتحادیه‌های بین‌المللی (مثل اتحادیه اروپا یا اتحادیه آفریقا) پیش برود و یا نمایندگانی از قاره‌های مختلف و یا حتی کشورهای اسلامی به‌عنوان اعضای جدید جهانی قابل‌تصور است. در این صورت می‌توان گفت شورای امنیت نماینده بهتری از اعضای سازمان ملل بوده و به‌خصوص کشورهای در حال توسعه و ضعیف‌تر نیز نمایندگانی در این شورا خواهند داشت. چنین شورایی اگرچه ممکن است مطمع نظر بسیاری از کشورهای (عمدتاً ضعیف و متوسط) باشد ولی نیروهای مقاوم بسیاری در برابر آن قرار دارد. به تعبیر دیگر، تحقق این سناریوی آرمانی در شرایطی که جهان با رویکردهای واقع‌گرایانه فعلی اداره می‌شود، بعید است.

سناریوی ۱۰. شورای امنیت فرمایشی

در این سناریو، نظام بین‌الملل آمریکا را به‌عنوان یک قدرت نسبتاً برتر پذیرفته و تعداد قابل توجهی از کشورها به دلیل این پذیرش و نیز به دلیل تهدیدات و فشارهای مالی خواسته یا ناخواسته به تبعیت و همراهی با آمریکا دست می‌زنند. لذا از یک طرف، قدرت‌های فعلی عضو شورای امنیت از توان مقابله جدی برخوردار نیستند و از طرف دیگر شرایط به گونه‌ای است که رأی مجمع عمومی نیز تقریباً اکثریت همسو با نظرات آمریکا ارزیابی می‌شود. بنابراین، در چنین شرایطی شورای امنیت تا حدودی تحت تاثیر آمریکا است و سازوکار جایگزین آن (مجمع عمومی) هم همسو با خواسته‌های آمریکا عمل خواهد کرد. در چنین وضعیتی، ظاهراً از منظر آمریکا نیازی به اصلاح شورا نیست ولی در عمل آمریکا تلاش خواهد کرد با ارائه و پیاده‌سازی اصلاحات، از یک سو این موقعیت را برای خود تثبیت کرده و از سوی دیگر چون شرایط ترسیم شده ناپایدار بوده و ممکن است تغییر یابد، احتمالاً تمایل خواهد داشت تا در قالب اصلاحات دست کم هزینه‌ها را بین کشورها توزیع کرده و نفوذ خود را در افزایش دهد. درست است که آمریکا تمایل به چنین سناریویی دارد، ولی به نظر نمی‌رسد دنیای کنونی پذیرای استیلای آمریکا باشد و این سناریو از احتمال کمی برخوردار است.

سناریوی ۱۱. شورای امنیت آمریکایی

در این سناریو، آمریکا به‌عنوان قدرت مسلط شناخته شده و هم قدرت‌های سنتی و نوظهور جهان و هم اکثریت کشورهای دیگر قصد و امکان مقابله با این برتری را ندارند. در چنین شرایطی، زمینه برای بسط تسلط و نفوذ آمریکا بر شورای امنیت فراهم است و اصلاحات موردنظر خود را به‌منظور تثبیت این نفوذ و موقعیت جدید به مرحله اجرا خواهد گذاشت. با توجه به توزیع قدرت و گذار جهان به سمت دنیای چندقطبی، احتمال این که چنین سناریویی با چنین شدت در عمل تحقق یابد کم است.

سناریوی ۱۲. شورای امنیت توزیع شده

در این سناریو، گرچه آمریکا از هژمونی کامل به دور است ولی در عین حال نظرات اصلاحی این کشور در خصوص توزیع هزینه‌ها بین کشورها مورد پذیرش و اجماع نسبی قرار می‌گیرد. با این حال مقصود اصلی آمریکا مبنی بر تغییر سازوکارهای موجود در جهت بسط نفوذ آمریکا با مقاومت و مخالفت سایر قدرت‌ها و کشورها مواجه شده و ناکام می‌ماند. این وضعیت، در نهایت می‌تواند اصلاحاتی در زمینه اقتصادی و مالی در برداشته باشد ولی الزاماً در جهت منافع سیاسی و امنیتی آمریکا نخواهد بود. اصلاحات مالی به این صورت خواهد بود که هزینه‌ها بین همه اعضای سازمان ملل متعادل‌تر توزیع می‌شود ولی نفوذ و تأثیرگذاری در اختیار قدرت‌های فعلی باقی خواهد ماند. سایر کشورها در این سناریو تلاش خواهند کرد به نوعی در قالب افزایش اعضای دائم و غیر دائم بر ساختار شورا تأثیر بگذارند ولی احتمالاً فقط ملزم به تأمین هزینه بیشتر خواهند شد. با این حال، تلاش آمریکا در این سناریو، در جهت کاهش قدرت روسیه و چین و ورود کشورهای همسو با خود (نظیر ژاپن) است. هیچ بعید نیست که در این سناریو به بهانه اصلاح سازوکارها، تغییراتی رقم بخورد که نتیجه نهایی آن به نفع آمریکا باشد. با توجه به شرایط موجود جهانی و پذیرش اصلاحات توسط ۱۲۸ عضو مجمع عمومی، تغییرات در راستای تحقق این سناریو از احتمال بیشتری برخوردار است.

سناریوی ۱۳. شورای امنیت سهامی

در این سناریو، آمریکا از قدرت و نفوذ کافی برای تحت تأثیر قرار دادن جامعه جهانی و سایر قدرت‌ها برخوردار نیست و تهدیدات و فشارهای وی مؤثر نخواهد بود. با این وجود تمایل عمومی برای اصلاح شورای امنیت باعث می‌شود برخی اصلاحات (به خصوص اصلاحات مالی و ساختاری) مورد پذیرش قرار گیرد. در عمل احتمال می‌رود این سناریو با در استقبال از نوعی سهمیه‌بندی جدید در چارچوب قدرت کشورها و نیز سهم مشارکت آن‌ها در پشتیبانی از سازمان ملل، به نوعی منافع را نیز باز تقسیم نماید. با توجه به اهمیت مسائل سیاسی و امنیتی، این که موضوعات صرفاً در بر اساس نقش حمایت مالی کشورها تعریف شود، سناریوی محتملی نیست.

۴. پیامدهای احتمالی برای ج.ا. ایران

نظر به ابهامات و پیچیدگی‌هایی که در قبال آینده شورای امنیت مطرح است، وظیفه دولتمردان است که با در نظر گرفتن احتمالات - حتی ضعیف - به بررسی و ارزیابی موضوع پرداخته، تدابیر لازم را اتخاذ نمایند. سناریوهای سیزده گانه پیشنهادی، می‌تواند مبنای اولیه برای چنین تحلیلی قرار گرفته و به دنبال آن راهکارهایی اندیشیده شود. بر این اساس در جدول بعد نتایج بررسی سناریوهای مذکور و پیامدها و راهکارهای احتمالی مورد اشاره قرار گرفته است.

جدول ۱. سناریوهای احتمالی، پیامدها، سیاست‌ها و اقدامات پیشنهادی جهت مواجهه

سناریوی احتمالی	احتمال	پیامد برای ج.ا. ایران	سیاست کلی مواجهه	اقدامات
۱. شورای امنیت فعلی	بسیار زیاد	احتمال تصویب قطعنامه‌های علیه ایران و منافع آن	حمایت از اصلاح شورا جلوگیری از تصویب قطعنامه	جلب نظر روسیه و چین / لابی با قدرت‌های موجود برای وتوی تغییرات
۲. شورای امنیت پرتنش	زیاد	احتمال تصویب قطعنامه‌های علیه ایران و منافع آن	مخالفت با اصلاحات آمریکایی جلوگیری از تصویب قطعنامه	جلب نظر روسیه و چین / لابی با قدرت‌های موجود برای وتو/ لابی با کشورها جهت عدم تأیید اصلاحات
۳. شورای امنیت در حاشیه	زیاد	احتمال اقدامات یک‌جانبه یا ائتلافی آمریکا خارج از شورا	حمایت از تقویت شورا نزدیک شدن به سایر قدرت‌ها	تلاش برای تشکیل ائتلاف و اشتراک منافع/ تقویت بنیه دفاعی/ اقدامات حقوقی و رسانه‌ای

سناریوی احتمالی	احتمال	پیامد برای ج.ا. ایران	سیاست کلی مواجهه	اقدامات
۴. شورای امنیت چالشی	۶۸	احتمال اضافه شدن اعضایی که دیدگاهی چندان موافقی با ایران ندارند	مذاکره و پشتیبانی از اعضای جدید احتمالی به منظور جلب نظر مساعد آتی	تلاش برای تشکیل ائتلاف و اشتراک منافع / لابی با سایر کشورها جهت جلب رأی مساعد آنها
۵. شورای امنیت جهانی	۶۸	احتمال ورود اعضایی از کشورهای در حال توسعه	حمایت از اصلاح شورا و حضور اعضای جدید	تلاش برای حضور خود یا اعضایی که نظر متعادلی نسبت به ایران دارند
۶. مجمع عمومی جایگزین شورا	۳۴٪	احتمال تصویب قطعنامه‌های علیه ایران و منافع آن	لابی با اعضای مجمع جهت جلب نظر مساعد به نفع ایران	تحرك و تقویت دیپلماسی و مذاکره با کشورها / حضور در ائتلاف‌ها و مجامع بین‌المللی
۷. شورای امنیت دچار فروپاشی	۶۸	احتمال اقدامات یک‌جانبه یا ائتلافی آمریکا خارج از شورا	تلاش برای حفظ شورا	تحرك و تقویت دیپلماسی / تقویت بنیه دفاعی / تلاش برای ائتلاف با سایرین
۸. شورای امنیت چندقطبی	۶۸	احتمال ورود قدرت‌های جدید و تضعیف موقعیت آمریکا در شورا	حمایت از اصلاح شورا و حضور اعضای جدید	تلاش برای حضور قدرت‌های جدیدی که نظر متعادل‌تری نسبت به ایران دارند

سناریوی احتمالی	احتمال	پیامد برای ج.ا. ایران	سیاست کلی مواجهه	اقدامات
۹. شورای امنیت عادلانه	پ	احتمال ورود اعضای جدید و تضعیف موقعیت آمریکا در شورا	حمایت از اصلاح شورا و حضور اعضای جدید	تلاش برای حضور قدرت‌های جدیدی که نظر متعادل‌تری نسبت به ایران دارند
۱۰. شورای امنیت فرمایشی	پ	احتمال تقویت نقش آمریکا و تصویب قطعنامه‌های علیه ایران و منافع آن	جلوگیری از تصویب قطعنامه	نزدیک شدن به قدرت‌های عضو شورا و استفاده از حق وتوی آن‌ها به نفع ایران
۱۱. شورای امنیت آمریکایی	پ	احتمال تقویت نقش آمریکا و تصویب قطعنامه‌های علیه ایران و منافع آن	جلوگیری از تصویب قطعنامه جلوگیری از انجام اصلاحات	مذاکره با قدرت‌های عضو شورا و اعضای مجمع عمومی در جهت مخالفت با اصلاحات
۱۲. شورای امنیت توزیع شده	ب.ج.	احتمال تصویب قطعنامه‌های علیه ایران و منافع آن تحمیل بار مالی و هزینه	مخالفت با اصلاحات	تحرك و تقویت دیپلماسی و مذاکره با کشورها در جهت مخالفت با اصلاحات
۱۳. شورای امنیت سهامی	پ	احتمال تصویب قطعنامه‌های علیه ایران و منافع آن سهم نفوذ قدرت‌ها بر اساس حمایت مالی آن‌ها است	حمایت مشروط	تحرك و تقویت دیپلماسی و مذاکره با قدرت‌ها در جهت مشارکت در هزینه مشروط به حمایت

نتیجه

با آنکه سازمان ملل و شورای امنیت مبتنی بر ارزش‌ها و هنجارهای مشترک و برای موضوعات بنیادین و مهمی ایجاد شده‌اند (Szewczyk, 2017)، ولی به نظر می‌رسد این اتفاق نظر بین کشورها در حال شکل‌گیری است که در دوران جدید، ساختار و شیوه کارآمدتری برای تحقق مأموریت این نهادها لازم است. به نظر می‌رسد رهبران جهانی به دنبال آن هستند که همراه با موج استقبال از تغییر در این نهادها، اصلاحات موردنظر خود را تعقیب نموده و بر قدرت و نفوذ خود بیفزایند. به همین دلیل لازم است دولتمردان ضمن بررسی نیات و راهکارهای دیگران، راه‌های بازسازی این نهادها و نظام‌ها را به‌خوبی شناسایی کرده و در عین حال نوآوری‌های سیاسی و نهادی برای پیشبرد اصلاحات بر اساس منافع کشور خود را ارائه دهند.

هرچند در گذشته نیز آمریکا تمایل به ایجاد تغییراتی در سازمان ملل داشته، ولی بر اساس شواهد و قرائن فعلی آمریکا تلاش می‌کند از طریق اصلاحات دیر کل و با ظاهری موجه، مقاصد و منافع خود را از اصلاحات شورای امنیت و سازمان ملل تعقیب نماید. در این چارچوب، اهداف آمریکا افزایش نفوذ خود و کاهش قدرت مخالفین در این شورا است. بر اساس روندها و با توجه به متغیرهای متعدد و موانع گوناگون بر سر اعمال هرگونه تغییر و اصلاحات، «سناریوی تداوم وضع موجود» می‌تواند محتمل‌ترین سناریو برای شورای امنیت باشد. طبیعتاً این سناریو موردنظر و مطلوب آمریکا نیست و اساساً به همین دلیل بحث اصلاحات را دامن زده و در بالاترین سطح دولت خود و تعامل با کشورها، این موضوع را تعقیب می‌کند.

پس به نظر می‌رسد سناریوی محتمل دیگر «شورای امنیت توزیع‌شده» باشد. در این سناریو، هدف اصلی آمریکا افزایش نفوذ خود و کشورهای همسو، و کاهش قدرت کشورهای مخالف (به‌طور خاص روسیه و چین) است. همان‌طور که در تحلیل اسناد «راهبرد امنیت ملی آمریکا» بحث شد، این کشور در یک تلاش گسترده و راهبردی، تلاش می‌کند برای اداره جهان متناسب با دوران جدید و دورنمای آینده، به بازسازی نهادهای کلیدی

موجود و یا نهاده سازی جدید دست بزنند. در این چارچوب است که اصلاحات ترامپ نقش خود را پیدا می کند. ولی سؤال اینجا است که راهبرد آمریکا و نقشه ترامپ در این زمینه چیست؟ احتمالاً آمریکا در قالب طرح اصلاحات سازمان ملل - که کلیات آن به تائید اکثریت کشورها رسید- نقشه هایی از این دست را تدارک دیده است:

- نقشه کلی آمریکا «راهبرد هدایت از پشت صحنه» است. برای این کار آمریکا به دنبال تجمیع راهکاری خلاقانه حقوقی، نهادی و سیاسی برای دور زدن روسیه و چین است. اقداماتی برای کسب حمایت دست کم دوسوم اعضای مجمع عمومی، مشروعیت بخشی به استفاده از نیروی نظامی فراتر از ساختار کنونی شورا، جلب نظر اعضای گروه ۱۲۰ نسبت به اصلاحات، وارد کردن اعضای همسوی خود در شورای امنیت، محدودسازی حق وتو و تمهیداتی از این دست، باعث می شود عملاً اختیار هدایت و رهبری شورا در دست آمریکا قرار گیرد.

- احتمالاً بخشی از نقشه آمریکا تبدیل «حق وتوی آزاد» فعلی است. هدف پنهان این طرح تضعیف فرایند تصمیم گیری فعلی از طریق «اصلاحات» آتی و در نهایت حذف «وتوی آزاد» است که معنی عملی اش خارج شدن این ابزار از دست روسیه و چین است.

- برای تحقق این امر، ممکن است آمریکا برای برجسته کردن ناکارآمدی شورای امنیت و چالشی کردن آن، تعداد بیشتری از مسائل مرتبط و غیر مرتبط را در شورای امنیت مطرح سازد. ایجاد بارکاری زیاد و تشدید این ذهنیت که شورا با ساختار و اعضای فعلی نمی تواند مسئولیت اساسی خود را در زمینه امنیت فراهم کند، از جمله اهداف چنین اقدام احتمالی است.

- اقدام احتمالی دیگر، کاهش حمایت مالی از سازمان ملل و شورای امنیت است. این اقدام، یک تهدید عملی است که علاوه بر ایجاد فشار واقعی، جو روانی مناسب برای

1. G20

2. Liberum Veto

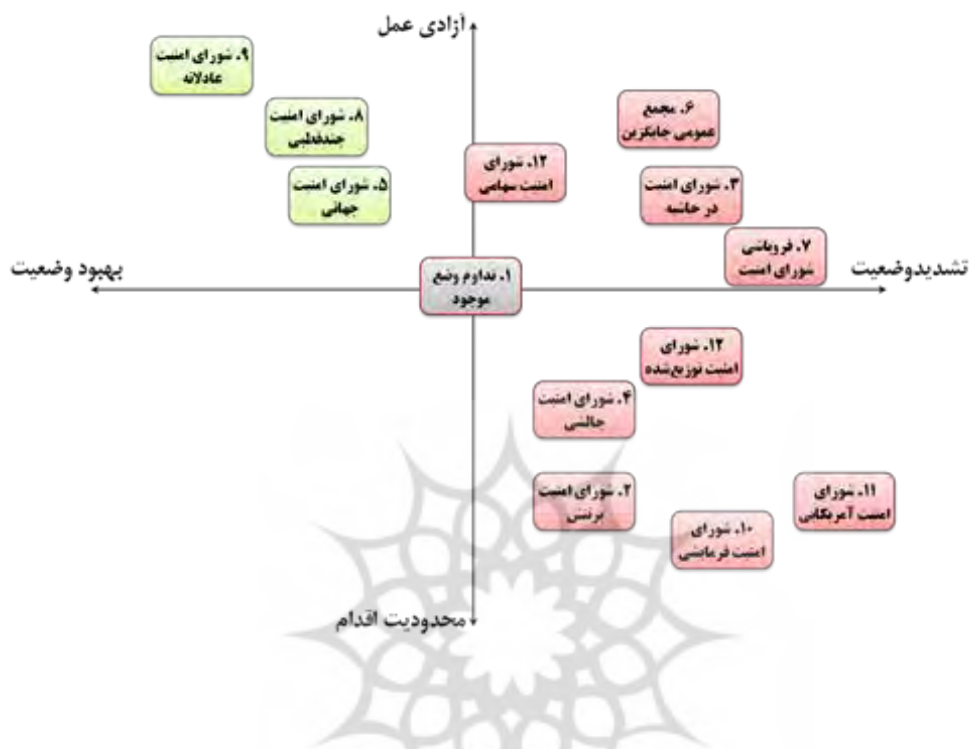
حق وتویی که مقید و مشروط نیست و هر یک از قدرت های پنج گانه فعلی می تواند بر اساس نظرات خود و بدون هیچ محدودیتی با قطعنامه های شورای امنیت مخالفت و آن ها را وتو کند.

پیشبرد نقشه آمریکا را نیز در وجه مساعد خواهد ساخت: الف) تسهیل ورود کشورهای موردنظر آمریکا که از توان مالی مناسبی نیز برای حمایت برخوردار هستند. ب) انداختن سهم حمایت مالی سایر کشورها به دوش کشورهای تازه‌وارد، که استفاده از انگیزه این کشورها بوده و در ضمن می‌تواند حمایت سایر اعضای سازمان ملل را نیز در حمایت از این طرح جلب نماید.

— ممکن است بخشی از نقشه آمریکا، مانور دادن روی کم بودن اعضا شورای و جستجو برای اعضای جایگزین یا جدید باشد. در این چارچوب، شورای امنیت ۲۵ عضوی با افزایش کرسی‌های ثابت به ۱۰ عضو و افزایش کرسی‌های غیرثابت به ۱۵ عضو محتمل است. ملاحظات زیادی در انتخاب این اعضا هست ولی گزینه‌هایی مانند ژاپن، آلمان، برزیل، هند و حتی اردن از بخت بیشتری برخوردارند و کشورهایی هستند که اتفاقاً تحت نفوذ آمریکا بوده و همسویی زیادی با این کشور دارند.

همان‌طور که عنوان شد، سناریوهای وضعیتی مختلفی در خصوص آینده شورای امنیت سازمان ملل قابل‌تصور است که برخی از آن‌ها محتمل‌تر به نظر می‌رسد، ولی درعین حال باید از منظر منافع ملی نباید سناریوهای کم احتمال را نیز نادیده گرفت. از این‌رو، با عنایت به هر یک از سناریوهای متصور، تحلیل پیامدها و نیز تمهید اقدامات لازم ضروری است. همچنین در مقابل وضعیت‌های بدیل آینده، می‌توان سناریوهای مواجهه را نیز به‌طور متناسب طراحی نمود که البته تحقق چنین امری نیازمند مشارکت اندیشمندان، صاحب‌نظران و سیاستمداران است. این همه، برخی فعالیت‌های مشترک و اقدامات خاص را می‌توان با توجه به مجموع سناریوها و یا سناریوهای محتمل و موردنظر تدارک دید، که برخی از آن‌ها در بخش‌های قبلی مورد اشاره قرار گرفت و جمع‌بندی کلی در ادامه به نمایش درآمده است.

شکل ۷. سناریوهای سیزده گانه، پیامد کلی و فضای مواجهه با آن‌ها برای ج.ا. ایران

با توجه به فضای ترسیم شده، مشاهده می شود که در مقایسه با وضعیت فعلی، از میان سیزده سناریوی احتمالی نه مورد به سمت تشدید شرایط علیه ج.ا. ایران گرایش دارد. درعین حال، برخی از این سناریوها (چهار مورد گوشه بالا-راست) توأم با مقداری فضای بازتر برای مانور دیپلماتیک و اقدامات عملی است. در مقابل سه سناریو نیز پیام آور وضعیت بهتری برای ج.ا. ایران است که البته جزء سناریوهای کم احتمال محسوب می شوند. به عنوان جمع بندی، با توجه به فضای ترسیم شده سناریوهای تغییر شورای امنیت، می توان اقدامات و شیوه کلی مواجهه به هر دسته سناریو را در قالب شکل بعد نمایش داد.

شکل ۸. گزینه های کلی مواجهه با سناریوهای پیش بینی شده

منابع

فارسی

اداره امنیت کشور ایالات متحده (۱۳۸۶)، *راهبرد ملی امنیت آمریکا سال ۲۰۰۲*، مترجم:

علیرضا جواهری، موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی، تهران.

امیری وحید، مجتبی (۱۳۸۴)، سازمان ملل متحد در سده بیست و یکم-نگاهی به اصلاحات

محتوایی و ساختاری سازمان ملل متحد، *اطلاعات سیاسی-اقتصادی*، شماره ۲۱۳-

۲۱۴.

امینی نیا، عاطفه (۱۳۸۹)، جایگاه حق صلح در منشور ملل متحد با نگاهی به عملکرد شورای

امنیت، *حقوق و سیاست*، شماره ۱۳، صص. ۱۳۱-۱۵۹.

آقای، سید داود (۱۳۸۴) *نقش و جایگاه شورای امنیت در نظم نوین جهانی*، تهران، انتشارات

نسل نیکان.

آقای، سید داود، فائزه قاسمی (۱۳۹۲)، راهکار پیشنهادی برای اصلاح شورای امنیت سازمان ملل، فصلنامه سیاست (مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی)، دوره ۴۳، شماره ۳، صص. ۱۰۷-۱۲۲.

ذوالفقاری، وحید (۱۳۹۴)، روسیه و شورای امنیت سازمان ملل متحد با تاکید بر شیوه رای دادن، آسیای مرکزی و قفقاز، شماره ۹۱، ۶۵-۹۲.

زرنشان، شهرام (۱۳۸۶)، مجله حقوقی نشریه مرکز امور بین‌المللی معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری، شماره ۳۶، صص. ۵۷-۹۴.

ساعی، احمد، قاسم ترابی (۱۳۹۱)، نقش نظام بین‌الملل در شورای امنیت، حقوق و سیاست، شماره ۱۸، صص. ۱۱۹-۱۴۲.

سجادپور، محمد کاظم، زهرا آقامحمدی (۱۳۹۴)، شورای امنیت، قدرت‌های بزرگ و عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد: چارچوب‌های مفهومی و کارکردهای عملیاتی، آفاق امنیت، سال ۸، شماره ۲۸، صص ۱۶۱-۱۸۸.

شریف، محمد (۱۳۷۳)، بررسی دکترین نامحدود بودن صلاحیت شورای امنیت، انتشارات اطلاعات.

شوارتز، پیت (۱۳۹۱) هنر دورنگری. مترجم: عزیز علیزاده، انتشارات موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی، تهران.

فاخری، مهدی، شمس‌الدین عظیمی (۱۳۹۲)، برزیل و اصلاح ساختار شورای امنیت- فرصت‌ها و چالش‌ها، روابط خارجی، سال ۵، شماره ۲، صص. ۹۳-۱۲۴.

کمیسیون تدوین استراتژی امنیت ملی آمریکا (۱۳۸۳)، استراتژی امنیت ملی آمریکا در قرن ۲۱، چاپ دوم، مترجمان: جلال دهمشگی، بابک فرهنگی، ابوالقاسم راه چمنی، موسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر، تهران.

مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری‌های دفاعی (۱۳۸۷)، راهبرد دفاع ملی ایالات متحده آمریکا، موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی، تهران.

مقتدر، هوشنگ (۱۳۸۵)، تحولات سازمان ملل متحد، انتشارات دانشگاه شیراز.

موسوی، سید محمدعلی، الهام کدخدایی، فاطمه شفیعی سروستانی (۱۳۹۰)، مدل‌سازی روند تصمیم‌گیری در سیاست خارجی ایالات متحده، *روابط خارجی*، سال سوم، شماره دوم، صص ۷-۳۸.

ویکی‌پدیا (۱۳۹۱)، باراک اوباما، تاریخ آخرین بازدید: ۱۳۹۱/۱۰/۱۲.
یزدانی، عنایت‌اله، جعفر دوستی (۱۳۸۶)، بررسی طرح‌های پیشنهادی برای اصلاح شورای امنیت سازمان ملل متحد، *سیاست خارجی*، سال ۲۱، شماره ۱، صص. ۱-۳۱.

References

- Boon, Kristen (2017), the Future of Multilateralism, *Emory International Law Review*.
- Boutellis, A., Novosellof A. (2017), *Road to Better UN?* International Peace Institute, www.ipinst.org.
- Brookings (2022) *Around the Halls: Assessing the 2022 National Security Strategy* <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2022/10/14/around-the-halls-assessing-the-2022-national-security-strategy/>
- Charron, Andrea (2016), *the Year Ahead: an International Security, Intelligence and Defense Outlook for 2017*, CSIDS, Norman Paterson School of International Affairs, Carleton University.
- Darnal, Aude (2022) Biden and the United Nations Security Council reform: true commitment or tokenism? <https://www.stimson.org/2022/biden-and-the-united-nations-security-council-reform-true-commitment-or-tokenism/>
- Korybko, Andrew (2017), *Trump's UN Reform Plan Is All About the "Lead From Behind" Strategy*, orientalreview.org
- NIC: National Intelligence Council (2030), *Global Trends 2030: Alternative Words*, NIC, www.dni.gov/nic/globaltrends
- Niemetz, Martin D. (2013), *Promoting a Deliberative System for Global Peace and Security: How to Reform the United Nations' Decision-Making Procedures*, PhD Thesis, London School of Economics and Political Science.
- Rsand, Eric (2017), Why Trump Neet the UN? *Foresight Affaires* (10 January 2017).
- SPUS: Seal of the President of the United States (2006), *National Security Strategy*, USA.

- SPUS: Seal of the President of the United States (2010), *National Security Strategy*, USA.
- SPUS: Seal of the President of the United States (2017), *National Security Strategy*, USA.
- Szewczyk, Bart (2017), *less is more? The US at the UN*, European Union Institute for Security Studies (EUISS).
- Weiss, Thomas (2003), the Illusion of Security Council Reform, *the Washington Quarterly*, pp. 153-155.

Translated References into English

- Aghaei, Seyed Davood (2004) *The Role and Position of the Security Council in the New World Order*, Tehran, Nesl Nikan Publications. [In Persian]
- Aghaei, Seyyed Daoud, Faizeh Ghasemi (2012), a proposed solution for the reform of the United Nations Security Council, *Policy Quarterly* (Magazine of the Faculty of Law and Political Science), Volume 43, Number 3, pp. 107-122. [In Persian]
- Amiri Vahid, Mojtabi (2014), The United Nations in the 21st century - a look at the content and structural reforms of the United Nations, *Political-Economic Information*, No. 213-214. [In Persian]
- Emininia, Atefeh (2009), The position of the right to peace in the United Nations Charter with a view to the performance of the Security Council, *Law and Politics Quarterly*, No. 13, pp. 131-159. [In Persian]
- Fakheri, Mehdi, Shamsuddin Azimi (2012), Brazil and reforming the structure of the Security Council-Opportunities and Challenges, *Foreign Relations Quarterly*, Year 5, Number 2, pp. 93-124. [In Persian]
- Future Research Center for Defense Sciences and Technologies (2007), *National Defense Strategy of the United States of America*, Defense Industries Educational and Research Institute, Tehran. [In Persian]
- Moqtader, Houshang (2006), *Developments of the United Nations*, Shiraz University Publications. [In Persian]
- Mousavi, Seyyed Mohammad Ali, Elham Kodkhodaei, Fatemeh Shafiei Sarostani (2013), Modeling the decision-making process in US foreign policy, *International Quarterly of Foreign Relations*, third year, second issue, pp. 38-7. [In Persian]

- Sa'i, Ahmad, Qasim Torabi (2012), The Role of the International System in the Security Council, *Law and Politics Quarterly*, No. 18, pp. 119-142. [In Persian]
- Sajjadpour, Mohammad Kazem, Zahra Aghamohammadi (2014), Security Council, Great Powers and United Nations Peacekeeping Operations: Conceptual Frameworks and Operational Functions, *Afaq Security Quarterly*, Year 8, Number 28, pp. 161-188. [In Persian]
- Schwartz, Peter (2013) *The art of perspective*. Translated by Aziz Alizadeh, Publications of Defense Industries Educational and Research Institute, Tehran. [In Persian]
- Sharif, Mohammad (1373), *Examining the Doctrine of Unlimited Jurisdiction of the Security Council*, Information Publications. [In Persian]
- United States *National Security Strategy Development Commission* (1383), American National Security Strategy in the 21st Century, second edition, Translated by Jalal Dehmashgi, Babak Farhani, Abolqasem Rah Chamani, Abrar Contemporary International Studies and Research Institute, Tehran. [In Persian]
- US Department of Homeland Security (2006), US National Security Strategy 2002, Translated by Alireza Javaheri, Defense Industries Training and Research Institute, Tehran. [In Persian]
- Wikipedia (2013), Barack Obama, last visit date: 12/10/2013. [In Persian]
- Yazdani, Enayatoleh, Jafar Dosti (2006), Review of Proposed Plans to Reform the United Nations Security Council, *Foreign Policy Quarterly*, year 21, number 1, pp. 1-31. [In Persian]
- Zaranshan, Shahram (2016), Legal Journal of the Center for International Affairs, *Legal Affairs and Presidential Affairs*, No. 36, pp. 57-94. [In Persian]
- Zulfiqari, Vahid (2014), Russia and the United Nations Security Council with an emphasis on voting methods, *Central Asia and Caucasus Quarterly*, No. 91, 65-92. [In Persian]

استناد به این مقاله: نظری‌زاده، فرهاد، و ملکی عزین‌آبادی، روح‌اله. (۱۴۰۳). سناریوهای تغییر در شورای امنیت سازمان ملل متحد؛ با تأکید بر رویکرد ایالات متحده آمریکا و پیامدهای احتمالی برای جمهوری اسلامی ایران. پژوهشنامه روابط جهانی، ۱۱(۱)، ۱۹۹-۱۵۵. doi: 10.22054/jrgr.2023.59831.1011

The Quarterly of Research on Global Relations is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License